

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังนี้

1. โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทยของสถาบันชนชาติยูนนาน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาและการเรียนการสอนภาษา
 - 2.1 ลักษณะทั่วไปของภาษา
 - 2.2 ความสำคัญของภาษาไทย
 - 2.3 ระบบเสียงในภาษาไทย
 - 2.4 ลักษณะของภาษาจีน
 - 2.5 การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์
 - 2.6 การเรียนการสอนภาษา
 - 2.7 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา
 - 2.8 การเรียนภาษาที่สอง
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทยของสถาบันชนชาติยูนนาน

ประเทศจีนมีชนชาติทั้งหมด 56 ชนชาติ เฉพาะในมณฑลยูนนานมีชนชาติถึง 26 ชนชาติ และสถาบันชนชาติยูนนานก็เป็นสถาบันที่เปิดโอกาสให้ชนกลุ่มน้อยได้มีโอกาสในการศึกษาเพื่อที่จะไปพัฒนาในกลุ่มชนของตนเอง ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่ของสถาบันชนชาติยูนนานจะเป็นกลุ่มชนชาติของประเทศจีน อาทิ ชนชาติฮั่น ชนชาติไต ชนชาติป๋าย ชนชาตินาซี ชนชาติหุย เป็นต้น สถาบันชนชาติยูนนาน เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอกในคณะภาษาเอเชียอาคเนย์ให้นักศึกษาจีนมาตั้งแต่ปี 1993 จนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลา 9 ปีแล้ว หลักสูตรวิชาภาษาไทยของสถาบันชนชาติยูนนานเป็นหลักสูตร 4 ปี ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 1998 จะเป็นนักศึกษารุ่นแรกที่ได้

รับปริญญาตรีในเดือนกรกฎาคม ปี 2002 นี้ ในโครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทย ตลอดเวลา 4 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จะต้องเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยและเรื่องราวของประเทศไทยโดยนักศึกษาจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกดังโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตร

ปี	วิชาบังคับ/ วิชาเลือก	ภาคเรียนที่ 1	หน่วยกิต	ภาคเรียนที่ 2	หน่วยกิต
1	วิชาบังคับ	ภาษาไทยพื้นฐาน 1	14	ภาษาไทยพื้นฐาน 2	6
				การอ่านภาษาไทย - โดยทั่วไป 1	4
				สนทนาภาษาไทย 1	2
				ภาษาศาสตร์	2
2	วิชาบังคับ	ภาษาไทยพื้นฐาน 3	6	ภาษาไทยพื้นฐาน 4	6
		การอ่านภาษาไทย - โดยทั่วไป 2	4	การอ่านภาษาไทย - โดยทั่วไป 3	4
		สนทนาภาษาไทย 2	2	สนทนาภาษาไทย	2
		ทักษะการฟัง	2	ทักษะการฟัง	2
3	วิชาบังคับ	ภาษาไทยเพื่อ - การท่องเที่ยว 1	4	ภาษาไทยเพื่อ - การท่องเที่ยว 2	2
	วิชาเลือก	วัฒนธรรมไทย 1	2	วัฒนธรรมไทย 2	2
		การอ่านหนังสือพิมพ์ - และนิตยสาร 1	4	การอ่านหนังสือพิมพ์ - และนิตยสาร 2	2
		ประวัติศาสตร์ไทย	2	การพิมพ์ดีดภาษาไทย	2
		สภาพประเทศไทย - โดยสังเขป 1	2	สภาพประเทศไทย - โดยสังเขป 2	2
				ราชาศัพท์	2
				สำนวนไทย	2

ปี	วิชาบังคับ/ วิชาเลือก	ภาคเรียนที่ 1	หน่วยกิต	ภาคเรียนที่ 2	หน่วยกิต
4	วิชาบังคับ	ภาษาไทยเชิงการพูด	4	ภาษาไทยเพื่อธุรกิจ	3
		การใช้ภาษาไทย 1	2	วรรณคดีไทย	1
		(การเขียน)			
	วิชาเลือก	การใช้ภาษาไทยใน	2	การใช้ภาษาไทยใน	1
		พระราชการ 1		พระราชการ 2	
		ทักษะการฟัง การพูด	2	ทักษะการฟัง การพูด 2	1
		ทฤษฎีการแปลจีน	2	ทฤษฎีการแปลจีน	1
		ไทย		ไทย 2	
		ความสัมพันธ์	2	การแปลภาษาไทยด้วย	1
		จีน - ไทย		ปากเปล่า	

จากโครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทยของนักศึกษาสถาบันชนชาตียูนนาน จะเห็นได้ว่าในระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ไม่มีวิชาเลือก เพราะต้องการให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนทุกวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับชั้นต่อไป ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จะมีวิชาให้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

ในปัจจุบันภาควิชาภาษาไทยมีอาจารย์ชาวจีนที่สอนประจำจำนวน 4 คน อาจารย์พิเศษจำนวน 2 คน รวมทั้งอาจารย์ที่มาจากประเทศไทยโดยมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ของสถาบันชนชาตียูนนานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวน 1 คน และมีนักศึกษาทางการชั้นปีที่ 1 - 4 รวมทั้งสิ้น 108 คน และนักศึกษานอกระบบ 2 ห้องเรียน 60 คน ซึ่งนักศึกษานอกระบบก็คือ นักศึกษาที่ไม่สามารถสอบผ่านการคัดเลือก รวมถึงประชาชนทั่วไปในหลาย ๆ อาชีพ อาทิ นักธุรกิจ พ่อค้า เป็นต้นซึ่งมีความสนใจในวิชาภาษาไทยมาลงทะเบียนเรียน โดยใช้ระยะเวลาในการเรียนเพียง 3 ปีเท่านั้น หลังจากจบการศึกษา วุฒิการศึกษาที่นักศึกษานอกระบบได้รับก็คือ ประกาศนียบัตร

หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของสถาบันชนชาตียูนนาน นอกจากจะสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะแล้ว ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน และที่สำคัญทางสถาบันได้จัดโครงการทัศนศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในระหว่างปิดภาคเรียนที่ 2 มายังประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1 เดือน ทั้งนี้ นักศึกษาจะได้เรียนรู้และสัมผัสกับความเป็นจริงของสภาพสังคมไทยและชีวิตของคนไทย ซึ่งเป็นในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์สอนภาษาไทยในโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ของสถาบันชนชาติยูนนานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2001 เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2001 ถึงเดือนมกราคม 2002 ทางสถาบันชนชาติยูนนานได้กำหนดรายวิชาที่ผู้วิจัยจะต้องสอนในระดับชั้นปีที่ 2 ถึงระดับชั้นปีที่ 3 ดังนี้ คือ 1) วิชาการสนทนาภาษาไทย ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน คือ นักศึกษาทางการสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และนักศึกษานอกระบบ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงเช่นกัน 2) วิชาการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารไทย ระดับชั้นปีที่ 3 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง 3) วิชาทักษะการพูด - ฟัง ระดับชั้นปีที่ 3 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง 4) วิชาทักษะการพูด - ฟัง ระดับชั้นปีที่ 4 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง 5) วิชาการใช้ภาษาไทย 1 (การเขียน) ระดับชั้นปีที่ 4 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ดังนั้นใน 1 สัปดาห์ ชั่วโมงที่สอนทั้งหมดมี 14 ชั่วโมง จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยที่สถาบันชนชาติยูนนาน นักศึกษาจีนที่นี้ส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างมาก ในการสอนจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเข้าใจพื้นฐานความรู้และความคิด รวมทั้งความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ ช่วงเวลาของการมีสมาธิในการเรียน และการเสริมด้วยกิจกรรม อีกทั้งต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสถามในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีพัฒนาการทางภาษาไทยและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยด้วย นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 นอกจากจะใช้ภาษาไทยในการเรียนแล้วยังสามารถใช้ในการฝึกงานเป็นภาคฤดูร้อนที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวตามเมืองต่าง ๆ ในประเทศจีนอีกด้วย

ในปี 2001 ที่ผ่านมาทางสถาบันชนชาติยูนนานมีการประสานสัมพันธ์กับสถานกงสุลใหญ่นครคุนหมิง ทางสถาบันได้รับการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยทางสถานกงสุลฯ ได้มอบเงินให้แก่วางสถาบันจำนวน 600,000 บาท เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทย นักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยจะได้ใช้อุปกรณ์ทางการศึกษาที่เกี่ยวกับภาษาไทยและเรื่องราวในประเทศไทยเป็นอย่างดี อาทิ คอมพิวเตอร์ , โทรทัศน์รายการภาษาไทยช่อง 7 และช่อง 5 เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่ของสถาบันชนชาติยูนนานจึงสามารถสื่อสารกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาและการเรียนการสอนภาษา

ลักษณะทั่วไปของภาษา

เนื่องจากสถาบันชนชาติยูนนาน นอกจากจะเปิดสอนวิชาภาษาไทยแล้ว ยังมีภาษาอื่น ๆ ในคณะภาษาเอเชียอาคเนย์ อาทิ ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม และภาษาลาว ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่าภาษาที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

กำชัย ทองหล่อ (2540, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ภาษา เป็นคำสันสกฤต (บาลีเป็นภาษา) มาจากรากเดิมว่า ภาษ แปลว่า กล่าว พูด หรือ บอก เมื่อนำมาใช้เป็นคำนาม มีรูปเป็น ภาษา แปลตามรูปศัพท์ว่าคำพูดหรือ ถ้อยคำ แปลเอาความว่า เครื่องสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ ให้สามารถกำหนดรู้ความประสงค์ของกันและกันได้ โดยมีระเบียบคำหรือจังหวะเสียงเป็นเครื่องกำหนด

นอกจากนี้ กำชัย ทองหล่อ (2540, หน้า 3) ยังกล่าวว่าภาษาที่ใช้อยู่ในเวลานี้ มีมากมายหลายชนิด บางภาษาก็เป็นที่รู้และนิยมใช้กันแพร่หลายทั่วโลก บางภาษาก็นิยมใช้กันแต่ในเชื้อชาติของตน บางภาษาก็ได้สูญหายตายจากโลกไปแล้ว เพราะชนในชาตินั้นสูญพันธุ์ หรือถูกกลืนชาติเปลี่ยนใจไปนิยมใช้ภาษาอื่น บางภาษาก็เป็นภาษาตายแต่ยังไม่สูญสลายไปจากโลก เพราะเป็นภาษาของชนชาติที่เคยเจริญรุ่งเรืองในทางศิลปวิทยามาแล้วในสมัยอดีต และยังคงเป็นมรดกสำคัญ of ภาษาปัจจุบันหรือเป็นแม่ของภาษาปัจจุบัน จึงยังได้รับการประทับประคองให้คงเค้ารูปภาษาอยู่ แต่ไม่มีทางจะคลี่คลายขยายตัวให้เจริญก้าวหน้าได้ต่อไป มีแต่จะคงตัวอยู่หรือเสื่อมทรุดสูญสลายไปเท่านั้น เพราะไม่มีผู้นิยมใช้ทั้งในทางพูดและทางเขียน ภาษาชนิดนี้ได้แก่ภาษาบาลี สันสกฤต และลาติน

เจียรนัย ศิริสวัสดิ์ (2539, หน้า 1) กล่าวว่า ภาษาเกิดขึ้นครั้งแรกเป็นเวลานานมาแล้ว ความจำเป็นในการใช้ภาษาได้เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์รู้จักอยู่รวมกัน และเริ่มใช้การทำทางเพื่อสื่อความหมาย หลังจากนั้นก็มีพัฒนาการเรื่อยมา จนกระทั่งมีการคิดสัญลักษณ์ที่ใช้ถ่ายทอดเสียงพูด และการประดิษฐ์ตัวอักษรไว้ใช้ ภาษาจึงเกิดขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างและใช้ภาษาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตน ดังนั้นภาษาจึงหมายถึงเสียง หรือ ภูเขาอาการตลอดจนระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยตกลงที่จะรับรู้และเข้าใจความหมายร่วมกันในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอด ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และอารมณ์จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง

ด้วยเหตุที่ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตซึ่งมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายที่มนุษย์ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งภาษาอาจทำให้ความคิดปรากฏอย่างแจ่มชัดก็ได้ อำพรางก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้โดยมีภาษามีหน้าที่หลัก 3 ประการคือ ภาษาทำให้เกิดข้อเท็จจริง ทำหน้าที่แสดงความรู้สึก และให้ข้อคิดเห็น

นอกจากนี้ บุญศิริ ภิญญานันท์ (2541, หน้า 1) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของภาษาสรุปได้ดังนี้

1. ภาษาเป็นพฤติกรรมทางสังคม เนื่องจากภาษาเกิดจากการเรียนรู้ เลียนแบบและถ่ายทอดจากบุคคลในสังคมเดียวกัน
2. ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้กำหนดภาษาขึ้นใช้เพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน ต้องอาศัยภาษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดทั้งสิ้น
3. ภาษามีโครงสร้างที่เป็นระบบระเบียบ
4. ภาษาประกอบด้วยเสียงและความหมาย
5. ภาษาผูกพันกับวัฒนธรรมในสังคม เพราะภาษาถูกกำหนดโดยคนในสังคมจึงทำให้ภาษามีลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมนั้น
6. ภาษามีการเปลี่ยนแปลงได้ ภาษาที่เกิดขึ้นใหม่อาจเกิดจากการสร้างคำ การยืมคำ จะเห็นได้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการสื่อสาร และยังเป็นเครื่องมือของสังคม การที่มีภาษาทำให้นักคนเรียนรู้คุณและโทษได้ เรียนรู้ข้อเท็จจริงได้ และเรียนรู้ความดีความชั่วได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ภาษาเท่านั้นที่สื่อความหมายให้สามารถเรียนรู้ เข้าใจได้ ภาษาจึงเป็นแกนสำคัญในวิถีชีวิตของมนุษย์ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2531, หน้า 15)

กล่าวโดยสรุปคือ ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารกันของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้กำหนดภาษาขึ้นใช้เพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน ภาษาเกิดจากการเรียนรู้ เลียนแบบ ถ่ายทอด จากบุคคลในสังคมเดียวกัน และภาษาก็ยังเป็นเครื่องมือแสดงถึงอารยธรรมและวัฒนธรรมของชาติ อีกด้วย

ความสำคัญของภาษาไทย

ประเทศไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือสื่อสารของคนไทยที่ใช้แสดงความรู้สึนึกคิด ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิชาการในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการติดต่อและเป็นหลักฐานของวัฒนธรรม ทำให้สามารถศึกษาถ่ายทอดเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยสืบต่อกันมา

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2537 หน้า 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า “ใช้ เป็นสื่อกลาง เสริมสร้างวัฒนธรรม สำแดงเอกลักษณ์ พิทักษ์เอกราช ประสาทวิทยา พัฒนา ความคิด กอบกิจการงาน ประสานสามัคคี”

เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันในประเทศ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ภาษาไทยจึงเป็นพาหะความคิดในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น หากทุกวงการตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย และปรับปรุงเรื่องการใช้ภาษาคิดต่อสื่อสารระหว่างกันให้มีประสิทธิภาพก็จะเกิดผลในทางสร้างสรรค์ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2537 หน้า 34)

และ บุญศิริ ภิบุญธินันท์ (2541, หน้า 17 – 18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทย ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นภาษาของชาติ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์และเอกราช
2. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีของคนในชาติ
3. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนไทย ที่ทำให้เกิดความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น
4. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือศึกษาวิชาการและการประกอบอาชีพ
5. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม
6. ภาษาไทยเป็นสื่อสร้างความจรรโลงใจ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์วรรณกรรมอันมีค่ามากมาย

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปคือ ภาษาไทยมีความสำคัญเพราะเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีของชาติ เป็นเครื่องมือสื่อสาร ถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย เป็นเครื่องมือศึกษาและประกอบอาชีพ สร้างสรรค์ศิลปะ และภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะที่น่าศึกษา

ระบบเสียงในภาษาไทย

เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของภาษาจีนที่มีต่อการใช้ภาษาไทยในด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีนชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนนาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงระบบเสียงในภาษาไทยเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หน่วยเสียงพยัญชนะไทย

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ ต้น มี 21 หน่วยเสียง

ตาราง 1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นของภาษาไทย (วิไลวรรณ, 2519, หน้า 73)

	ริมฝีปาก ทั้งสอง	ริมฝีปาก ล่าง ฟันบน	ปุ่มเหงือก	ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง	เพดาน แข็ง	เพดาน อ่อน	คอหอย
หยุด สกิด อโฆษะ	ป (p)		ต (t)			ก (k)	อ (?)
โฆษะ	บ (b)		ค (d)	จ (c)			
ชนิด อโฆษะ	พ (ph)		ท (th)			ค (kh)	
กึ่งเสียดแทรก สกิด อโฆษะ ชนิด อโฆษะ				ช (ch)			
เสียดแทรก อโฆษะ		ฟ (f)	ซ (s)				ฮ (h)
นาสิก โฆษะ	ม (m)		น (n)			ง (ŋ)	
ข้างลิ้น โฆษะ			ล (l)				
ลิ้นกระดกหรือรว โฆษะ			ร (r)				
อัมสระ โฆษะ	ว (w)				ย (y)		

ที่กล่าวข้างต้นคือ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยทั้ง 21 หน่วยเสียง 44 รูป ดังนี้คือ

- เสียง / ก / มีรูป ก
- เสียง / ค / มีรูป ข ค ฃ
- เสียง / ง / มีรูป ง
- เสียง / จ / มีรูป จ
- เสียง / ช / มีรูป ฉ ช ฌ
- เสียง / ซ / มีรูป ซ ศ ษ ส
- เสียง / ด / มีรูป ด ฎ
- เสียง / ต / มีรูป ต ฏ
- เสียง / บ / มีรูป บ ภู ฑ ฒ ท ษ
- เสียง / น / มีรูป ฌ น
- เสียง / ป / มีรูป ป
- เสียง / ฟ / มีรูป ฝ พ ภ
- เสียง / ม / มีรูป ม
- เสียง / ย / มีรูป ฃ ฅ
- เสียง / ร / มีรูป ร
- เสียง / ล / มีรูป ล ฬ
- เสียง / ว / มีรูป ว
- เสียง / อ / มีรูป อ
- เสียง / ฮ / มีรูป ฮ ษ

อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2519, หน้า 69) ได้แสดงคำตัวอย่างของเสียงพยัญชนะให้เห็นชัดเจนดังนี้

ตาราง 2 ตัวอย่างคำและสัญลักษณ์ของเสียงพยัญชนะไทย

สัญลักษณ์ตามแบบสากล	คำตัวอย่าง	สัญลักษณ์ที่ใช้อักษรไทย
/p/	ป่าน ปั้น	/ป/
/ph/	พาน	/พ/
/b/	บาน บั้น	/บ/
/t/	ตาล	/ต/
/th/	ทาน ท่าน	/ท/
/d/	ตาล ดั้น	/ด/
/k/	กานท์ กั้น	/ก/
/kh/	กาน คั้น	/ค/
/ʔ/	อาน อั้น	/อ/
/c/	จาน	/จ/
/ch/	ชาน	/ช/
/f/	ฟาน ฟั้น	/ฟ/
/s/	ซาน สั้น	/ซ/
/h/	ห่าน ฮั้น	/ฮ/
/m/	มาน มั้น	/ม/
/n/	นาน นั้น	/น/
/ɲ/	งาน	/ง/
/r/	ราน	/ร/
/l/	ลาน ลั้น	/ล/
/w/	วาน	/ว/
/y/	ยาน	/ย/

1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย พยัญชนะท้ายพยางค์ หรือพยัญชนะตัวสะกด มี 8

หน่วยเสียง คือ

1. เสียง / ก / เรียกมาตราแม่ กก ใช้พยัญชนะ ก ข ค จ เช่น เมฆ สุข โรค รัก ฯลฯ
2. เสียง / ง / เรียกมาตราแม่ กง ใช้พยัญชนะ ง เช่น รุ่งรัง ถึง โผงผาง ฯลฯ
3. เสียง / ต / เรียกมาตราแม่ กต ใช้พยัญชนะ ด ต ถ ท ฑ ฒ ช ฌ ญ เช่น เกิด รด อาวุธ ทรูฯ เศษ เพศ ก๊าซ ปราบฏ รัฐ กฎหมาย วาสนา เวช เวท พัฒนา ฯลฯ
4. เสียง / น / เรียกมาตราแม่ กน ใช้พยัญชนะ ณ ฌ ญ ร ล พ เช่น คน คุณ การ กาล ภาพ บุญ ฯลฯ
5. เสียง / ป / เรียกมาตราแม่ กป ใช้พยัญชนะ บ ป ฟ ภ พ เช่น จบ นาน ภาพ กราฟ ลาก ฯลฯ
6. เสียง / ม / เรียกมาตราแม่ กม ใช้พยัญชนะ ม เช่น มอมแมม มูมมาม ช่อม ฯลฯ
7. เสียง / ย / เรียกมาตราแม่ เกย ใช้พยัญชนะ ย เช่น เคย กาย ทรูฯ ฯลฯ
8. เสียง / ว / เรียกมาตราแม่ เกว ใช้พยัญชนะ ว เช่น แพรวพราว แว่ววาว เหว ฯลฯ

2. หน่วยเสียงสระ

2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว ภาษาไทยมีสระเดี่ยว 18 เสียง คือ

สระ	/i /	อิ
สระ	/i: /	อี
สระ	/i /	อี้
สระ	/i: /	อี้
สระ	/u /	อุ
สระ	/u: /	อู
สระ	/e /	เอะ
สระ	/e:/	เอ
สระ	/o /	เอะ
สระ	/o:/	ออ
สระ	/o /	โอะ
สระ	/o:/	โอ
สระ	/ɛ /	แอะ
สระ	/ɛ:/	แอ

สระ	/a /	อะ
สระ	/a: /	อา
สระ	/ɔ /	เออะ
สระ	/ɔ: /	เออ

2.2 หน่วยเสียงสระประสม สระประสมหรือสระเลื่อน เป็นเสียงสระที่ออกเสียงสระแท้ 2 เสียงประสมกันคือ เมื่อออกเสียงลิ้นอยู่ในระดับหนึ่ง แล้วเลื่อนไปอีกระดับหนึ่งอย่างรวดเร็ว สระประสมมี 6 เสียง (นักภาษาศาสตร์บางกลุ่มกำหนดให้สระประสมมี 3 เสียง โดยไม่แยกเป็นเสียงสั้น ยาว เพราะถือความสั้นยาวของเสียง ไม่แยกความหมาย) แยกเป็น เสียงสั้น ยาว ได้ ดังนี้

สระ	/ia /	เอียะ หรือ เอีย
สระ	/ia /	เอือะ หรือ เอือ
สระ	/ua /	อัวะ หรือ อัว

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 เสียง คือ

/ ˊ /	แทนเสียงวรรณยุกต์เอก
/ ˆ /	แทนเสียงวรรณยุกต์โท
/ ˋ /	แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี
/ ˋˊ /	แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา

ส่วนเสียงสามัญไม่ต้องใช้สัญลักษณ์ใด ๆ แทน

ลักษณะของภาษาจีน

ภาษาจีนเป็นภาษาคำโดด ไม่มีเสียงควบกล้ำ มีระดับเสียงเป็นเครื่องเปลี่ยนแปลงเสียงของคำให้มีความหมายต่างกันออกไป เช่น

มา	แปลว่า	หรือ (ใช้ในการถาม)
หม่า	”	ม้า
ม่า	”	แม่

การเรียงลำดับคำเข้าประโยคมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษาไทย ต่างกันแต่ว่าภาษาจีนเอาคุณศัพท์ไว้หน้านาม เอกกริยาวิเศษณ์ไว้หน้ากริยา

ภาษาจีนกลางที่ชาวยุโรปเรียกว่า Mandarin นั้นเกิดขึ้นหลังจากที่จีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐแล้วไม่นานนัก โดยยึดเอาภาษาของทางราชการที่เรียกกันว่า “กวนฮัว” เป็นหลัก และได้รวบรวมเสียงที่ชาวจีนหลายสัญชาตินิยมใช้กันมากมาตั้งขึ้นตามอักษรแต่ละตัว จึงได้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น ไม่ว่าจะเป็นภาษาอะไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับว่าเสียงสระหรือพยัญชนะของภาษาหนึ่งย่อมไม่เหมือนกันทีเดียวกับสระหรือพยัญชนะของอีกภาษาหนึ่ง แต่ก็อาจจะมีลักษณะบางอย่างที่คล้ายกันบ้าง ภาษาจีนก็เช่นเดียวกันที่มีเสียงพยัญชนะ และสระที่แตกต่างไปจากภาษาอื่น ๆ ในงานวิจัยครั้งนี้จะได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะที่สำคัญของภาษาจีนพอสังเขป

ประพิน มโนมัยวิบูลย์ (2521) ได้กล่าวถึงเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาจีนดังนี้ คือ

1. เสียงพยัญชนะต้น

เสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีนกลางมี 23 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะต้นซึ่งเทียบกับเสียงพยัญชนะไทย ดังนี้ คือ

สัทอักษร	คำอธิบาย
b	เทียบได้กับเสียง ป
p	เทียบได้กับเสียง ผ,พ
m	เทียบได้กับเสียง ม
f	เทียบได้กับเสียง ฝ,ฟ
d	เทียบได้กับเสียง ต
t	เทียบได้กับเสียง ท
n	เทียบได้กับเสียง น
l	เทียบได้กับเสียง ล
z	คล้ายกับเสียง จ โดยปลายลิ้น จะแตะอยู่หลังฟันล่างก่อนออกเสียง
c	คล้ายกับเสียง ฉ ตำแหน่งของลิ้น เหมือนกับออกเสียง z
s	เทียบได้กับเสียง ส
zh	คล้ายกับเสียง จ โดยยกปลายลิ้น ขึ้นแตะเพดานแข็งส่วนหน้าก่อน

ลัทอักษร

คำอธิบาย

	ออกเสียง
j	คล้ายกับเสียง จ โดยลิ้นส่วนหน้า แตะเพดานแข็งส่วนหน้าก่อน ออกเสียง
ch	คล้ายเสียง ฉ ตำแหน่งของลิ้น เหมือนออกเสียง zh
q	คล้ายกับเสียง ช, ฉ ตำแหน่งลิ้น เหมือนออกเสียง j เสียง q จะปรากฏ ร่วมกันกับเสียงสระหน้าเท่านั้น
sh	เทียบได้กับเสียง sh ในภาษาอังกฤษ
r	คล้ายกับเสียง r ในภาษาอังกฤษ แต่ตอนออกเสียงปลายลิ้นห่อไปทาง เพดานแข็ง
x	คล้ายกับเสียง ซ โดยให้ลิ้นมีตำแหน่ง เหมือนกับจะออกเสียง อี
g	เทียบได้กับเสียง ก
k	เทียบได้กับเสียง ข, ค
h	คล้ายกับเสียง ห และ ฮ แต่ลึกกว่า เสียง ห ในภาษาไทย
y	1) เทียบได้กับเสียง ย 2) ถ้าอยู่หน้าสระ u จะออกเสียงคล้าย ย โดยให้ปากมีตำแหน่งเหมือนกับจะ จะออกเสียง อุ 3) ถ้าอยู่หน้าสระ i จะไม่ออกเสียง
w	เทียบได้กับเสียง ว

2. พยัญชนะตัวสะกด

เสียงพยัญชนะตัวสะกดในภาษาจีนมี 2 เสียง ลัทธอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะตัวสะกดมีดังนี้

ลัทธอักษร

คำอธิบาย

n

เทียบได้กับเสียงพยัญชนะท้าย
ใน แม่กน

ng

เทียบได้กับเสียงพยัญชนะท้าย
ใน แม่กง

(เสียงพยัญชนะ ng ใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น)

3. เสียงสระ

1) สระเดี่ยว สระเดี่ยวในภาษาจีนมี 8 เสียง มีดังนี้ คือ

ลัทธอักษร

คำอธิบาย

a

เทียบได้กับเสียง อา

e

1) คล้ายกับเสียง เออ
2) ถ้าอยู่หลังเสียง y ก็ออกเสียง
คล้ายกับเสียง เอ

i

1) ถ้าไม่มีตัวสะกดก็เทียบได้กับ
เสียง อี
2) ถ้ามีพยัญชนะสะกดก็เทียบได้
กับเสียง อี
3) เทียบได้กับเสียง อี เสียงสระนี้จะ

ปรากฏเฉพาะหลังพยัญชนะ z c
zh ch sh และ r เท่านั้น

o

คล้ายกับออกเสียง โอ + อะ

u

เทียบได้กับเสียง อุ

u

เทียบได้กับเสียง อู + อุ

er

คล้ายกับเสียง เออ แต่ปลายลิ้น
ต้องห่อไปแตะเพดานแข็ง

e

เทียบได้กับเสียง เอะ

(เสียงสระ e นี้ใช้ตามคำพ้องน้อยมากมักจะใช้ร่วมกับเสียงสระ i และ u เป็นเสียงสระผสม ie และ ue การเขียนเสียงสระ e ในเสียงสระผสมจะเขียนโดยละเครื่องหมาย ใช้แต่รูป e)

2) สระผสม เสียงสระผสมสองเสียงภาษาจีนมี 11 เสียง มีดังนี้ คือ

ลัทธิอักษร

คำอธิบาย

ai	เทียบได้กับเสียง ไอ
ei	เทียบได้กับเสียง เอ + อี
ao	เทียบได้กับเสียง เอา , อาว
ou	เทียบได้กับเสียง โอ + อุ
ia	เทียบได้กับเสียง อี + อา
ie	เทียบได้กับเสียง อี + แอะ
io	เทียบได้กับเสียง อี + โอ

(เสียงสระ io นี้จะปรากฏร่วมกับตัวสะกด ng เสมอ)

ua	เทียบได้กับเสียง อัว + อา
uo	เทียบได้กับเสียง อัว + โอ
ua	เทียบได้กับเสียง อี + อุ

(เสียงสระ ua นี้จะปรากฏร่วมกับตัวสะกด n เสมอ)

ue	เทียบได้กับเสียง อี + อุ + แอะ
----	--------------------------------

(เสียงสระ ua และ ue เมื่อปรากฏร่วมกับพยัญชนะต้น j , q และ x จะเขียนโดยละเครื่องหมาย เป็น ua และ ue)

3) สระผสมสามเสียง เสียงสระผสมสามเสียงในภาษาจีนมี 4 เสียง ดังนี้คือ

ลัทธิอักษร

คำอธิบาย

iao	คล้ายกับเสียง อี + อา + โอ
iou	เทียบได้กับเสียง อี + โอ + อุ

(เสียงสระผสม iou นี้ตามระบบการผสมลัทธิอักษรจีนกำหนดให้ใช้เป็นรูป iu เมื่อใช้บันทึกเสียงอ่านของคำ)

uai	เทียบได้กับเสียง อุ + อา + อี
uei	เทียบได้กับเสียง อุ + เอ + อี

(เสียงสระผสม uei นี้ตามระบบการผสมลัทธิอักษรจีนกำหนดให้ใช้เป็นรูป ui เมื่อใช้บันทึกเสียงอ่านของคำ)

4. เสียงวรรณยุกต์

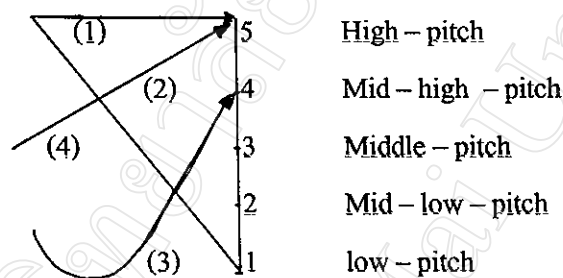
เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนมี 4 เสียง และใช้เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์เหล่านั้น

ดังนี้ คือ

เครื่องหมาย	ระดับเสียง
เสียงที่ 1 -	สูงระดับ 55
เสียงที่ 2 ' (acute)	สูง - ขึ้น 35
เสียงที่ 3 ˇ (grave)	ต่ำ - ตก - ขึ้น 214
เสียงที่ 4 ` (circumflex)	สูง - ตก 51

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางทั้ง 4 เสียงดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงเป็นแผนผังได้

ดังนี้

เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 เสียงในภาษาจีนกลาง หากเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย แล้วจะเห็นว่า มีเพียงเสียงเดียวเท่านั้นที่เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ไทย นั่นคือ เสียงหนึ่งของภาษาจีนกลางเหมือนกับเสียงตรีในภาษาไทยต่างเป็นเสียงระดับสูง 55 : ส่วนเสียงสองและเสียงสี่ในภาษาไทยจีนกลางนั้นใกล้เคียงกับเสียงจัตวา และเสียงโทในภาษาไทย ระดับเสียงสองในภาษาจีนกลางเป็น 35 : ขณะที่เสียงจัตวาในภาษาไทยเป็น 24 : และระดับเสียงสี่ในภาษาจีนกลางเป็น 51 : ขณะที่เสียงโทในภาษาไทยเป็น 41 : เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางซึ่งไม่อาจเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ทั้งห้าเสียงในภาษาไทย คือ เสียงตามซึ่งมีระดับเสียงเป็น 214 :

การสร้างคำของภาษาจีนมีลักษณะคล้ายกับภาษาไทยคือ มีการประสมคำ การซ้ำคำ เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างของประโยคภาษาจีนก็คล้ายกับโครงสร้างของประโยคภาษาไทย คือ ประธาน + กริยา + กรรม

การสร้างคำในภาษาจีน

มีข้อสังเกตก็คือว่าคำประสมในภาษาจีนนั้นคำที่มีความหมายสำคัญจะอยู่ข้างหลัง ส่วนคำขยายจะอยู่ข้างหน้า เวลาแปลเป็นไทยจึงต้องแปลคำหลังก่อนแล้วจึงแปลคำหน้า

ตัวอย่าง

หมิงเทียน	สว่าง – วัน	พรั่งนี้
เค่อเหียน	แขก – คน	แขก , ผู้มาหา
เลี้ยวซิน	เล็ก – ใจ	ระวัง
เซียนเซิง	ก่อน – เกิด	ครู , หมอ
หั่วไฉ	ไฟ – ฟืน	ไม้ขีดไฟ
ย่งเหียน	ใช้ – คน	คนรับใช้
คงตี้	ว่าง – ที่	ที่ว่าง
เหล่านา	แก่ – แม่	แม่นม , คนเลี้ยงเด็ก
จื่อเจีย	นิ้วมือ – เล็บ	เล็บมือ
จินหาง	ทอง – ห้าง , ร้าน	ร้านค้าทอง
หยินหาง	เงิน – ห้าง , ร้าน	ธนาคาร
โข่วส่วย	ปาก – น้ำ	น้ำลาย
มุเซียง	ไม้ – ช่าง	ช่างไม้
สือเซียง	หิน – ช่าง	ช่างหิน

ภาษาจีนใช้ลักษณนามเหมือนภาษาไทย แต่จะเรียงลักษณนามไว้หลังคำบอกจำนวนนับ และคำนาม เช่น

อีเก้อเหียน	หนึ่งคนคน (คนหนึ่งคน)
เอ้อปิ่นจู	สองเล่มหนังสือ (หนังสือสองเล่ม)
ซันฟงซัน	สามฉบับจดหมาย (จดหมายสามฉบับ)
ซื่อเปยจิว	สี่ถ้วยสุรา (สุราสี่ถ้วย)
อู่ปาอีจื่อ	ห้าตัวเก้าอี้ (เก้าอี้ห้าตัว)
	เป็นต้น

ประโยคและการเรียงลำดับคำ

ภาษาจีนเรียงลำดับหน้าที่ของคำในประโยคเช่นเดียวกับภาษาไทย และบุรุษสรรพนามของภาษาจีนก็มีรูปเดียวกันเมื่อเป็นประธานและเป็นกรรม แต่มีหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เหมือนกันและต่างกับภาษาไทย ดังนี้

การเรียนรู้ ตามความหมายในวิชาจิตวิทยา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ
ผู้เรียนที่มีผลค่อนข้างถาวร การเรียนรู้ภาษาก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางภาษา

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2529, หน้า 109) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและน่าศึกษามาก เนื่องจากความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษานี้ เสมือนหนึ่งว่ามันเป็นคุณลักษณะพิเศษของความเป็นมนุษย์ ได้มีการทดลองสอนสัตว์ให้พูดและเรียนรู้ภาษามนุษย์ให้ถึงขั้นคืออย่างที่มีมนุษย์เป็น แม้จะปฏิบัติต่อสัตว์นั้นอย่างกับว่ามันเป็นมนุษย์ก็ตาม เราก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงความสามารถของสมองสัตว์ในทางรับรู้ภาษาได้อย่างสมองของมนุษย์

Langacre, Ronald (1973, p 1 – 11) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่า เด็กไม่สามารถเรียนรู้ภาษาใด ๆ ได้ ถ้าไม่ได้ใกล้ชิดกับภาษาใดเลย เช่น การถูกปล่อยให้เติบโตในป่ากับฝูงหมาป่า หรือถูกขังเดี่ยวไม่มีโอกาสพบผู้คน เด็กจะพูดภาษาอะไรไม่ได้เลย ดังนั้นการได้คลุกคลีกับการใช้ภาษานั้น ๆ จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

นอกจากนี้ Dobzhansky(1958) กล่าวถึง มนุษย์กับภาษาว่า “มนุษย์มีเครื่องมือในตัวที่ถ่ายทอดกันทางพันธุกรรมและเครื่องมือนี้ถูกปรับโดยการเลือกสรรของธรรมชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นต้นมา ในการพัฒนาภาษาและวัฒนธรรม ความสามารถเช่นนี้ของมนุษย์เกี่ยวข้องกับผลทางกายภาพของเผ่าพันธุ์นี้ และทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษในสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเองนั้น

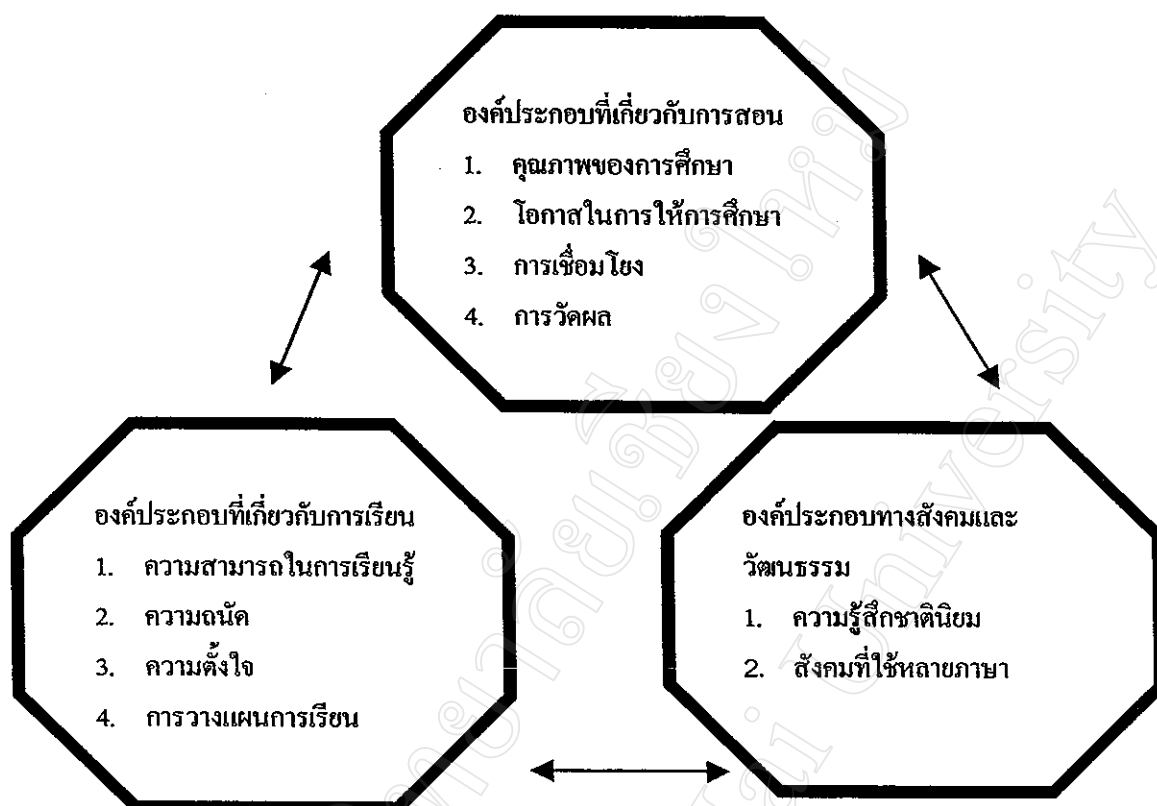
Lenneberg(1967) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นความสามารถเฉพาะของเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดยมีอุปกรณ์ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (innate building) อุปกรณ์ที่อยู่ในตัวคนนี้จะทำงานก็ต่อเมื่อมีการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจง

โดยสรุปคือ การเรียนรู้ภาษาจึงเป็นความสามารถเฉพาะของมนุษย์ที่อาศัยการฝึกฝนให้เกิดความเคยชินในการใช้ภาษา และที่สำคัญความสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่ติดนั้นคือ จะต้องคลุกคลีและใกล้ชิดกับภาษาหรือสังคมของภาษาที่เราต้องการเรียนรู้มันเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาที่ดี

การเรียนการสอนภาษา

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2529, หน้า 185) ได้กล่าวว่า ครูภาษาทั่วไปมักอ้างว่าการสอนของตนเป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะศึกษาว่าคนเรียนรู้ภาษาอย่างไร และจะสอนภาษาให้เกิดผลดีได้อย่างไร เราพบว่าการสอนภาษาเป็นวิชาที่อาศัยความรู้จากหลาย ๆ แขนงเข้ามาช่วย เป็นต้นว่า จิตวิทยา, ภาษาศาสตร์, สังคมศาสตร์, การสื่อสารและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นต้น

การที่สอนภาษาให้ดีขึ้น ควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสอนและองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียน ซึ่งอาจเขียนในแผนภูมิได้ดังนี้

คุณภาพของการสอน หมายถึง ความสามารถในการสอน การฝึกฝน ให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

โอกาสในการให้เรียน หมายถึง เวลาที่กำหนดไว้ในการสอน รวมทั้งสภาพแวดล้อม ในการเรียน เช่น หลักสูตร ห้องปฏิบัติการทางภาษา

การเชื่อมโยง คือ กระบวนการที่เรียนรู้ในสภาพหนึ่ง และนำมาใช้ในอีกสภาพหนึ่งที่คล้ายคลึงกันได้

ในด้านการเรียนนั้น ได้มีผู้ศึกษาถึงสิ่งที่จะทำนายความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาไว้ว่า ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบข้างต้น ถ้าผู้เรียน 2 คน มีความสามารถเท่าเทียมกัน เรียนบทเรียนเดียวกัน คนที่มีความถนัดมากกว่าก็จะเรียนได้ดีกว่าหรือนักเรียนมีความสามารถสูง มีความถนัด ความตั้งใจดี วางแผนการเรียนดี แต่คุณภาพของการสอนไม่ดี ก็ย่อมเรียนรู้ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ในฐานะครูสอนภาษา ควรคำนึงถึงหลักสำคัญในการสอนดังนี้

1. วัตถุประสงค์ ครูต้องบอกวัตถุประสงค์ในการสอน ว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร เมื่อผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์แน่ชัดจะทำให้เกิดความตั้งใจมากกว่าเรียนโดยไม่ทราบว่าเป็นเพื่ออะไร
2. การเลือกบทเรียน ควรเลือกบทเรียนที่นักเรียนได้พบเห็นบ่อย ๆ มีตัวอย่างและคำอธิบายชัดเจน บทเรียนจะต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ ไม่สับสน และเข้าใจง่ายในตอนแรก ๆ โดยนักเรียนยังไม่สูญเสียความสนใจเสียก่อน
3. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสอนเป็นคณะ การสอนแบบจุลภาค การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน เช่น เทปคาสเซต สไลด์ เทป ภาพยนตร์ ชุดการสอน โดยเฉพาะการสอนภาษาศาสตร์ จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนอย่างมาก เช่น ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา เทปที่จะให้ฟังเสียงภาษาพูดอย่างชัดเจน สไลด์ หรือภาพแสดงตำแหน่งของลิ้น ลักษณะริมฝีปาก มีเครื่องมือวัดความถี่ของเสียง เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาอย่างชัดเจนตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้รู้เหตุผลและจดจำอย่างมีความหมาย มิใช่ท่องจำโดยไม่รู้ผล
4. การฝึก ครูต้องจัดสภาพการฝึกที่เหมาะสมว่าจะใช้แบบฝึกซ้ำหรือแบบที่ละน้อย ฝึกซ้ำคือ ฝึกทั้งหมดในคราวเดียว เหมาะสำหรับการอ่านบทความที่แสดงถึงทัศนคติและอารมณ์ ซึ่งจะต้องอ่านทั้งหมดทีเดียว ส่วนการฝึกที่ละน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไป เหมาะสำหรับการท่องจำ คำศัพท์คำประพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องฝึกให้นักเรียนได้แสดงออกด้วย เช่น ให้แสดงความคิดเห็น ให้ศึกษาค้นคว้า เสนอรายงานทั้งข้อเขียนและปากเปล่า แสดงละคร เป็นต้น
5. การเสริมแรง การเรียนรู้ภาษาขึ้นอยู่กับเสริมแรงเป็นอย่างมาก การเสริมแรงในเด็กเล็กอาจจะใช้วิธีชมเชยหรือให้ขนม ในเด็กโตอาจทำได้โดยจัดคำถามที่ถูกต้องให้ก่อนหรือหลังการเรียนรู้ ผู้เรียนควรได้รับรู้ทุกครั้งว่าการกระทำของตนถูกต้องหรือไม่
6. ลดการแทรกแซง ในการเรียนรู้ สิ่งที่เราใหม่มักไปแทรกแซงความจำเก่า หรือความจำเก่ามาแทรกแซงการเรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งผลก็คือ การลืม ครูต้องจัดสภาพการณ์ที่ช่วยลดองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการแทรกแซงนี้ เช่น มีการวิเคราะห์ขั้นตอนในการเรียนของผู้เรียน จัดลำดับขั้นตอนการสอนของตน เพื่อมิให้ผู้เรียนสับสน แก้ไขปัญหาการลืมโดยใช้วิธีที่น่าสนใจ เช่น ใช้สื่อการสอนที่จะสัมผัสได้ด้วยประสาทหลายส่วน คำที่ต่างกันใช้สีที่ต่างกัน เป็นต้น
7. การวัดผล ตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและใช้วิธีวัดผลที่สนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างชัดเจน ถ้ามุ่งหมายให้นักเรียนเรียงคำที่กระจัดกระจายให้ถูกต้อง การวัดผลก็อาจใช้วิธี

เรียงคำให้เป็นประโยค ถ้าต้องการให้แสดงความคิดเห็นก็ใช้คำถามปลายปิด เป็นต้น หลังจากวัดผลแล้วก็ประเมินผลอย่างชัดเจน โดยใช้วิธีการทางสถิติ

ในการสอนภาษาที่สอง ผจงกาญจน์ ภูวิภาคารวรรณ (2538, หน้า 62) ได้กล่าวว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง ความสามารถในการสามประการ คือ 1) ความสามารถทางไวยากรณ์ ซึ่งรวมถึงเสียง คำ โครงสร้าง ประโยค และความหมาย 2) ความสามารถทางการใช้และเข้าใจภาษาที่มีเนื้อความต่อเนื่อง มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้การสื่อสารบรรลุตามความมุ่งหมายของผู้ใช้ภาษา ทั้งนี้รวมถึง ภาษาพูดและภาษาเขียน 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และบทบาทของสังคม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนภาษา ครูควรมีความรู้พื้นฐานในด้านการศึกษาค้นคว้าในการเรียนรู้ภาษา ทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน คือคุณภาพของการสอน โอกาสในการเรียน การเชื่อมโยงและการวัดผล อีกทั้งองค์ประกอบในการเรียน คือ ความสามารถในการเรียนรู้ ความถนัด ความตั้งใจ และการวางแผนการเรียน และที่สำคัญครูสอนภาษาควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการสอน การเลือกบทเรียน การใช้วัสดุกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การฝึก การเสริมแรง พยายามลดการแทรกแซงอันเป็นอุปสรรคในการเรียน และวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้องชัดเจน

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

ทฤษฎีทางภาษา

Richards & Rodgers (1986) กล่าวว่าทฤษฎีประกอบการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีทางภาษา และทฤษฎีในการเรียนรู้ภาษา ทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวเป็นที่มาของแนวคิดในการสอนภาษาซึ่งเป็นหลักสำหรับพัฒนาไปเป็นวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีทางภาษาประกอบด้วยทัศนะทางภาษา 3 แบบคือ ทัศนะด้านโครงสร้างทางภาษา ทัศนะด้านหน้าที่ภาษา และทัศนะด้านปฏิสัมพันธ์

ทัศนะด้านโครงสร้างทางภาษามองว่าภาษาเป็นระบบทางโครงสร้างในการรวบรวมส่วนต่าง ๆ ของภาษา เช่น หน่วยคำ หน่วยทางไวยากรณ์ และการปริวรรตไวยากรณ์เข้าด้วยกันเพื่อสื่อความหมาย ส่วนทัศนะด้านหน้าที่ทางภาษาเป็นการมองภาษาในแง่ของการสื่อความหมายตามหน้าที่ทางภาษามากกว่ากฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ สำหรับทัศนะด้านปฏิสัมพันธ์นั้นมองว่าภาษาเป็นสื่อที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเป็นการแสดงออกด้านการสื่อสารทางสังคม

ในส่วนของการเรียนรู้ภาษาซึ่งสัมพันธ์กับวิธีสอนในระดับของแนวคิดนั้น จะเน้นในเรื่องของกระบวนการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา ซึ่ง Richards & Rodgers (1986) ได้ยกตัวอย่างทฤษฎีกลไกทดสอบภาษา (Monitor Theory) ของ Krashen (1981) ว่าเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ภาษาโดยกล่าวว่าทฤษฎีกลไกทดสอบภาษาประกอบด้วยปัจจัยการเรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและเงื่อนไข ในเรื่องของกระบวนการนั้น Krashen เสนอว่า กระบวนการเรียนรู้ภาษามี 2 ลักษณะ คือ แบบธรรมชาติที่เกิดจากการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารจริง ๆ (Acquisition) และการเรียนรู้ในห้องเรียนซึ่งเน้นการเรียนกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เป็นหลัก (Learning) นอกจากนี้ Krashen ยังได้เสนอแนะเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษา 2 ประการ คือ 1) ตัวป้อนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีปริมาณที่เพียงพอและมีความยากที่เหนือกว่าระดับความสามารถทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่ระดับ 2) บริบทในการเรียนภาษาที่ผู้เรียนมีความวิตกกังวลต่ำ กล่าวคือ ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความรู้สึกและลักษณะของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ กระตือรือร้นและรู้สึกสนุกสนานในการเรียน

อนึ่ง จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์ สรุปได้ว่าแม้การเรียนรู้ภาษาที่สองแบบดังกล่าวจะแตกต่างกัน แต่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยการฝึก กล่าวคือ โครงสร้างที่ได้จากการเรียนรู้แบบตรง (Explicit Knowledge) หรือที่ Krashen เรียกว่า Learning นั้น เมื่อได้รับการฝึกให้นำมาใช้ในกิจกรรมทางภาษาที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน โครงสร้างที่เรียนมานั้นก็สามารถกลายมาเป็นความรู้แบบอ้อม (Implicit Knowledge) หรือการเรียนรู้ (Acquisition) ได้ เพราะการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ไปสังเกตการใช้กฎไวยากรณ์ในขณะที่รับสารหรือตัวป้อนที่ผู้อื่นผลิตออกมา และเมื่อผู้เรียนจะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารก็จะนำความรู้ที่นั้นมาเป็นตัวควบคุมในขณะที่ผลิตภาษาออกไป

จากทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าว ผู้สอนสามารถนำหลักการมาพิจารณาออกแบบวิธีสอนของตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งด้านคำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการคือ ตัวป้อนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด พร้อมทั้งให้ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาดังกล่าวไปฝึกใช้จริงโดยเน้นกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมคู่เพื่อการปฏิสัมพันธ์และความสนุกสนานในการเรียน

การเรียนรู้ภาษาแรกหรือการได้ภาษา (Language Acquisition)

การเรียนรู้ภาษาแรกของคนไม่ได้ใช้ความพยายามมากเท่ากับภาษาที่สอง เด็กบางคนที่มีพ่อแม่ต่างเชื้อชาติกัน อาจเรียนรู้ได้พร้อมกันทีเดียว 2 ภาษา แยกระบบกันอย่างดีเด็กจะเรียนรู้ได้แล้ว และออกเสียงได้ชัดเจนกว่าผู้ใหญ่ เด็กบางคนเป็นล่ามให้พ่อแม่ได้ ผู้ใหญ่ที่มาเรียนภาษาเมื่อโตแล้ว แม้จะใช้ความหมายมากก็ยังอาจมีเสียงเพี้ยนอยู่ตามความเคยชิน

นักภาษาศาสตร์พวกเน้นโครงสร้าง (Structuralists) เป็นพวกที่พยายามทำให้ภาษาศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ให้มากที่สุด และเชื่อเฉพาะสิ่งที่จับต้องได้ พิสูจน์ได้ เห็นได้ ฟังได้โดยไม่นำเอาเรื่องเกี่ยวกับจิตใจมาเกี่ยวข้องเลย พวกนี้เชื่อทฤษฎีทางพฤติกรรม (Behaviorism) คือ เชื่อว่าการเรียนภาษาเป็นเรื่องของการเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งเกิดจากการกระตุ้นและการตอบสนอง (stimulus - response) เด็กเรียนรู้คำว่า “แม่” เมื่อออกเสียง “แม่” แล้วแม่ยอมรับและให้รางวัลด้วยการแสดงความดีใจ กอดจูบ ต่อจากนั้นก็มีการทำซ้ำ (repetition) และการจำ (memotition) เด็กจะได้เสียงมาก่อนคำ และประโยคตามลำดับ

นักภาษาศาสตร์พวกไวยากรณ์ปรีวรรต (Transformationalists) คำนึงความคิดนี้ เขาเชื่อว่าความคิดจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ และภาษาไม่ได้อยู่ที่การออกเสียง (verbalization) เท่านั้น (เพราะเขาถือว่าระบบวากยสัมพันธ์และความหมายสำคัญกว่า และมาก่อนเสียง) เขาเชื่อว่า มนุษย์ (human race) มีลักษณะเฉพาะนี้มาโดยการสืบสายเลือดเป็นสัจชาตญาณมาแต่เดิม เขาเห็นว่า การเรียนภาษาแรกไม่เหมือนกับการเรียนเลข อ่านเขียนหรือว่ายน้ำ แต่เป็นทักษะพิเศษแยกจากทักษะอื่น

อย่างไรก็ดี เด็กย่อมไม่อาจเรียนภาษาจากความว่างเปล่าได้ แม้ว่าจะมีอวัยวะออกเสียงพร้อม ถ้าไม่มีผู้สอนคือไม่ได้อยู่ในสังคมที่คนพูดจากัน ก็จะพูดไม่ได้ แต่เมื่อใดมีโอกาสเอามาหัด แม้จะโตแล้วก็สามารถหัดพูดได้ทุกคนไป นักไวยากรณ์ปรีวรรตเชื่อว่าเด็กจะสร้างกฎเกณฑ์ภาษาง่าย ๆ ของคนจีน อาจมีระบบเสียงและคำจำกัดซึ่งเขาใช้แทนที่เสียงต่าง ๆ ของผู้ใหญ่อย่างมีระเบียบ แล้วทดลองเอาคำพูดที่เรียนรู้มาเข้ากฎ ใช้ลองผิดลองถูก ผู้ใหญ่ก็จะค่อย ๆ แก้ให้กฎต่าง ๆ ของเด็กจึงค่อย ๆ เปลี่ยนไปจนเหมือนกับของผู้ใหญ่ เรื่องการเรียนรู้ภาษาของเด็กนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และอาจเป็นศาสตร์เฉพาะที่น่าค้นคว้าศึกษาอีกแขนงหนึ่ง

การได้ภาษาสองภาษา (Bilingualism)

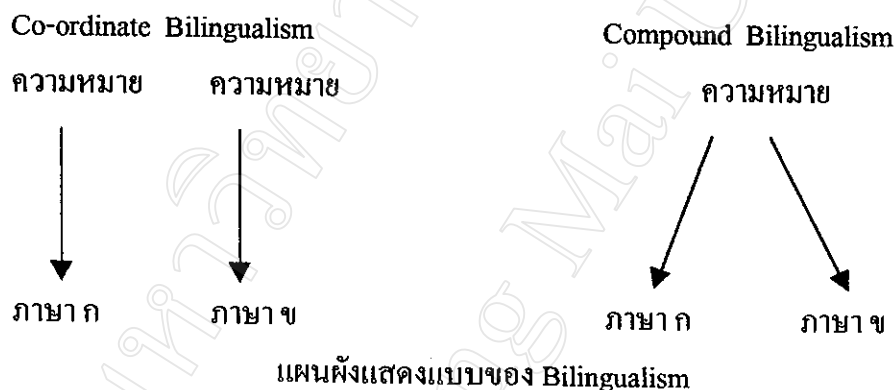
การได้ภาษาสองภาษา (Bilingualism) คือการที่คนเราได้ภาษา 2 ภาษาหรือมากกว่าและสามารถใช้ภาษาทั้งสองสื่อสารได้อย่างดีเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้อาจใช้ต่างสถานการณ์กันก็ได้เช่น ลูกจีนบางคนพูดจีนที่บ้าน พูดไทยที่โรงเรียน การใช้ได้สองภาษานี้เป็นสิ่งที่ดี แต่ก็มีคนอายและเห็นเป็นปมด้อย การได้ภาษาสองภาษานี้มีความสำคัญเกี่ยวกับการสอนภาษาที่สอง เพราะครูที่

สอนภาษาที่สองจะตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่าต้องการให้นักเรียนเรียนได้ดี ได้ตอบได้โดยอัตโนมัติอย่างไม่มีอุปสรรค (Interference) จากภาษาแรก นั่นคือ ครูต้องการจะสร้างนักเรียนให้เป็น Bilingual แบบ Teacher – made นั่นเอง

การได้ภาษาสองภาษา มี 2 แบบ คือ

1. Co-ordinate Bilingualism คือ การได้ภาษาทั้งสองอย่างเท่าเทียมใช้ควบคู่ไปด้วยกัน การคิดก็จะคิดเป็นสองภาษา กิริยาพาทีก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะการพูด และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาของเจ้าของภาษานั้น ๆ (หรือที่เรียกว่ามี different set of meaning response) เช่น เด็กที่พูดฝรั่งกับพ่อฝรั่ง และพูดไทยกับแม่ไทย

2. Compound Bilingualism คือการที่ผู้พูดได้สองภาษานั้นคิดเป็นภาษาเดียวหรือมีความหมายและโครงสร้างของภาษาหนึ่งเป็นพื้นฐาน แม้จะพูดอีกภาษาหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่วก็ตาม การได้สองภาษาแบบนี้มักเป็นแบบที่ผู้ได้ภาษามาเรียนภาษาที่สองเมื่อโตแล้ว

สำหรับครูที่ต้องการจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ได้ 2 ภาษานี้ อาจเริ่มต้นด้วยการให้เป็นแบบ Compound ก่อนแล้วจึงพัฒนาให้เป็นแบบ Co-ordinate สำหรับการเรียนการสอนเท่าที่ทำกันอยู่ก็เห็นว่าได้ผลดีพอสมควร คือการที่ครูพยายามลอกแบบการเรียนภาษาของพวก Co-ordinate Bilingualism คือพยายามให้ใช้ภาษาแรกน้อยที่สุดและสร้างนิสัยใหม่ให้เป็นอัตโนมัติด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมให้ใหม่ ดังเช่นพวกที่สอนภาษาอังกฤษแบบเข้มพยายามกระทำอยู่เวลานี้

การเรียนรู้ภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาพูดสองภาษาหรือภาษาแม่และภาษาที่สอง

พรชูลี อาชนาบุร (2541, หน้า 30) ได้กล่าวว่า รากฐานของการศึกษาเรื่องการพูดสองภาษาหรือภาษาแม่ (bilingualism) และภาษาที่สอง (second language) มาจากองค์ความรู้หลาย ๆ ศาสตร์ และจากการสอนภาษาในเชิงปฏิบัติ ศาสตร์หลัก ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา รวมทั้งความรู้บางส่วนจากชีววิทยาด้วย ความรู้ซึ่งได้มาจากการฝึกปฏิบัติการสอนอย่างแท้จริงนั้น อาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท คือ (1) การสอนภาษาต่างประเทศ เช่น การสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนไทย (2) การสอนภาษาที่สอง เช่น การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองให้แก่ผู้ลี้ภัยหรืออพยพเข้าไปอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือในส่วนต่าง ๆ ของโลกที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญเชิงพาณิชย์ และเชิงสังคม เช่น ในประเทศอินเดีย เป็นต้น และ (3) การพูดสองภาษา (ภาษาแม่) (bilingual education)

ดังนั้น สรุปได้ว่าการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นการเรียนเพื่อให้รู้แต่อาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น เรียนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ของนักเรียนไทยในโรงเรียน เป็นต้น ส่วนการเรียนการสอนภาษาที่สองเป็นการเรียนเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีความเกี่ยวข้องกับอาชีพการทำงาน อาทิ นักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยในสถาบันหรือมหาวิทยาลัย เพราะเมื่อเรียนจบแล้วก็สามารถใช้ภาษาไทยในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ เช่น ทำงานในประเทศไทย หรือทำงานที่ต้องใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร เป็นต้น

ทฤษฎีทางภาษาและการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ทฤษฎีประกอบการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีทางภาษา และทฤษฎีในการเรียนรู้ภาษา (Richarts & Rodgers, 1986) ทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวเป็นที่มาของแนวคิดในการสอนภาษาซึ่งเป็นหลักสำหรับพัฒนาไปเป็นวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีทางภาษาประกอบด้วยทัศนะทางภาษา 3 แบบคือ ทัศนะด้านโครงสร้างทางภาษา ทัศนะด้านหน้าที่ภาษาและ ทัศนะด้านปฏิสัมพันธ์

ทัศนะด้านโครงสร้างทางภาษามองว่า ภาษาเป็นระบบทางโครงสร้างในการรวบรวมส่วนต่าง ๆ ของภาษา เช่น หน่วยคำ หน่วยทางไวยากรณ์ และการปริวรรตไวยากรณ์เข้าด้วยกันเพื่อสื่อความหมาย ส่วนทัศนะด้านหน้าที่ทางภาษาเป็นการมองภาษาในแง่ของการสื่อความหมายหน้าที่ทางภาษามากกว่ากฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ สำหรับทัศนะด้านปฏิสัมพันธ์นั้นมองว่าภาษาเป็นสื่อที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเป็นการแสดงออกด้านการสื่อสารทางสังคม

ในส่วนของการเรียนรู้ภาษาซึ่งสัมพันธ์กับวิธีสอนในระดับของแนวคิดนั้น จะเน้นในเรื่องของกระบวนการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่ง ริชาร์ด และ รอดเจอร์ (Richards & Rodgers, 1986) ได้ยกตัวอย่างทฤษฎีกลไกทดสอบภาษา (Monitor Theory) ของคราเชน (Krashen, 1981) ว่าเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ภาษาโดยกล่าวว่าของกระบวนการนั้นคราเชนเสนอว่า กระบวนการเรียนรู้ภาษามี 2 ลักษณะ คือ แบบธรรมชาติที่เกิดจากการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารจริง ๆ (Acquisition) และการเรียนรู้ในห้องเรียนซึ่งเน้นการเรียนกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เป็นหลัก (Learning) นอกจากนี้ Krashen ยังได้เสนอแนะเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษา 2 ประการ คือ 1) ตัวป้อนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีปริมาณที่เพียงพอและมีความยากที่เหนือกว่าระดับความสามารถทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่อีกหนึ่งระดับ 2) บริบทในการเรียนภาษาที่ผู้เรียนมีความวิตกกังวลต่ำ กล่าวคือ ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความรู้สึกและลักษณะของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ กระตือรือร้นและรู้สึกสนุกสนานในการเรียน

อนึ่ง จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์ สรุปได้ว่าแม้การเรียนรู้ภาษาทั้งสองแบบดังกล่าวจะแตกต่างกัน แต่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยการฝึก กล่าวคือโครงสร้างที่ได้จากการเรียนรู้แบบตรง (Explicit Knowledge) หรือที่ Krashen เรียกว่า Learning นั้น เมื่อได้รับการฝึกให้นำมาใช้ในกิจกรรมทางภาษาที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน โครงสร้างที่เรียนมานั้นก็สามารถกลายมาเป็นความรู้แบบอ้อม (Implicit Knowledge) หรือการเรียนรู้ (Acquisition) ได้ (Bialistion, 1977 ; Stevick, 1980 ; Fotos & Ellis, 1991 อ้างใน วินิตยา ประเสริฐสุนทร, 2539) เพราะการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ไปสังเกตการใช้กฎไวยากรณ์ในขณะที่รับสารหรือตัวป้อนที่ผู้อื่นผลิตออกมา และเมื่อผู้เรียนจะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารก็จะนำความรู้ที่นำมาเป็นตัวควบคุมในขณะที่ผลิตภาษาออกไป

จากทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าว ผู้สอนสามารถนำหลักการมาพิจารณาออกแบบวิธีสอนของตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งด้านคำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการคือตัวป้อนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด พร้อมทั้งให้ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาดังกล่าวไปฝึกใช้จริง โดยเน้นกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมคู่เพื่อการปฏิสัมพันธ์และความสนุกสนานในการเรียน

การเรียนรู้ภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาแรกนั้นเรารู้สึกว่าเรียนได้ง่ายทั้งนี้เพราะอวัยวะเคยชินมานาน อารมณ์ บุคลิกภาพ ความฉลาด พัฒนาไปพร้อม ๆ กับการเรียนภาษา เด็กที่ได้ภาษาสองภาษาแต่แรกเลย นั้นจะได้อย่างปกติชน การได้ภาษาสองภาษาไม่ได้ ทำให้สมองช้า หรือเสื่อมแต่อย่างใด

ในแง่ของวิชาภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์โครงสร้างสนใจเรื่องการเรียนภาษาที่สองมาก เฉพาะอย่างยิ่ง นักภาษาศาสตร์อเมริกันซึ่งได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้เป็นผู้จัดทำโครงการสองภาษา ต่างชาติต่าง ๆ เพื่อให้ทหารเรียนตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ความสำเร็จของ โรงเรียนสอนภาษาทหาร ทำให้ครูในโรงเรียนสามัญเอาแบบอย่างไปใช้บ้าง หลักการของ นักภาษาศาสตร์แบบเน้นโครงสร้าง คือการเรียนภาษาเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมการเปลี่ยนนั้นต้อง เกิดจากการทำซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย เนื้อหาสำคัญที่จะต้องเรียน คือ เสียง เพราะเสียงสำคัญที่สุดและมา ก่อน นักเรียนจะเรียนพูด และไม่ใช้วิธีการดั้งเดิมคือ ท่องศัพท์ แปล และเรียนไวยากรณ์ การเรียน เสียงนั้นจะต้องมีกระบวนการคือ

1. จำได้ (Recognition) คือ ทราบว่าเสียงนั้นเป็นอย่างไร
2. เลียนแบบ (Imitation) การเลียนแบบ พยายามทำเสียงให้เหมือน
3. พูดซ้ำ ๆ (Repetition) การพูดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
4. ท่องจำ (Memorization)

เมื่อนักเรียนจำได้ ฟังได้คล่องแล้วจึงเรียนเรื่องประเภทและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่หลัง ที่ต้อง ฟังมากเพราะเชื่อว่าภาษาเป็นพฤติกรรมและการฝึกทำซ้ำ ๆ เป็นการสร้างนิสัย

ขั้นตอนมาเมื่อได้เสียงแล้ว นักเรียนจะฝึกกรรม หรือ Pattern Practice เพราะนักภาษาศาสตร์ เชื่อว่าระดับประโยคมีความสำคัญเช่นกัน และปรกติแล้ว คนเราจะไม่พูดเป็นคำ ๆ เสียงเมื่อเข้า ประโยคก็จะมีเปลี่ยนแปลง มีการกลมกลืนเสียง การเรียนเรื่องประโยคก็คือการเรียนเรื่อง ไวยากรณ์ไปด้วย เช่น ในภาษาอังกฤษ เมื่อได้ คำว่า boy แล้ว ก็จะต่อเป็น A boy และ He is a boy เป็นต้น

การฝึก Pattern Practice นี้จะมีประโยคพื้นฐาน (Basic Sentence) ก่อน มีตัวแปร หรือเพิ่ม คำขึ้น เพื่อเป็นการหัดพูดให้มีความหมาย รู้จักเน้นเสียงหนักเบา ทำนองเสียง จังหวะ เมื่อได้สิ่ง เหล่านี้ครบถ้วนแล้ว นักเรียนจึงจะกลับมาเรียนเรื่องประเภทของคำ เช่น นาม กริยา function words หรือกล่าวได้ว่า Forms and Arrangements ต่าง ๆ

การเรียนแบบนี้ ปัจจุบันก็ยังใช้อยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นการเรียนที่มีอุปกรณ์สำคัญคือ ห้องปฏิบัติการทางภาษาและโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งช่วยในการฝึกซ้ำให้จำได้ การฝึกภาษาแบบ

เข้ม (Intensive course) นั่นก็ได้พิสูจน์แล้วว่าได้ผลดีเป็นส่วนใหญ่ เพราะนักเรียนได้รับการฝึกมากจนลืมคิดเป็นภาษาของตนเองก่อนพูด

พรชูลี อาชวบำรุง (2541, หน้า 34) ยังกล่าวถึง ลักษณะนามธรรมทางภาษา (Linguistic Abstractness Argument) ข้อโต้แย้งระหว่างผู้เชื่อหลักฐานเชิงประจักษ์และผู้เชื่อวิชาญกับฐานของภาษาแม่ ได้มีงานวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาที่สองเป็นจำนวนมาก Chomsky (1965) ได้เน้นโครงสร้างทางภาษาที่แจ่มแจ้งสิ่งที่ต้องเรียนรู้ออกเป็นเรื่องย่อย ๆ (task-specificity) หรือที่นักปรัชญา (Jerry Fodor 1983) เรียกว่า modularity นักวิจัยในเรื่องนี้ยืนยันว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาแรกมีเพียงพอหรือมีวุฒิทางภาษาแม่สูงดีแล้วจะสามารถนำเอาลักษณะนามธรรมของภาษาแม่มาถ่ายโยงใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ และถ้าเด็กปราศจากโครงสร้างนามธรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ภาษาแม่หรือภาษาแรกมาก่อนจะไม่สามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดี นอกจากนั้นผู้ที่มีความรู้โครงสร้างนามธรรมทางภาษาแล้ว สามารถที่จะแยกแยะอย่างสมบูรณ์มิได้เกิดจากการนำเสนอกระสวนของภาษา หรือกฎไวยากรณ์ให้แก่ผู้เรียนอย่างผิวเผินเท่านั้น แต่ผู้เรียนจำเป็นต้องพูดได้และนำภาษานั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ของภาษาแม่เป็นฐานมาก่อน

อย่างไรก็ดี ความสามารถที่จะเรียนภาษาที่สองนั้นไม่สูญหายไปตามอายุที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่เหมือนกับความสามารถทางกายภาพ ที่ระยะเวลาวิกฤตในการพัฒนาการใช้สายตา เมื่อถึงอายุ 16 ปี จะลดลงทันที (Hubel, 1988) ความคิดเห็นของนักชีววิทยาเกี่ยวกับการรู้ทางภาษาก็ยังยอมรับว่า การเรียนภาษาที่สองควรจะเรียกว่าเป็นระยะที่มีความไวต่อการเรียนรู้ (sensitive period) มากกว่าที่จะเรียกว่า ระยะวิกฤต (critical period) ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งก็คือ ความคล้ายคลึงกันระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กและผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น ความผิดพลาดทางไวยากรณ์และการเรียงคำไม่แตกต่างกันตามวัยที่แตกต่างกัน White และ Genesee (1992) ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้ใหญ่ซึ่งมีวัยสูงสามารถเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยรู้จักใช้กระสวนไวยากรณ์ที่เป็นรูปธรรมขั้นสูงได้ดีกว่าเด็ก

นอกจากนี้ Newport (1991) ยังพบว่าการเรียนรู้ภาษาที่สองน่าจะเป็นไปโดยการสะสมทีละเล็กทีละน้อย โดยอาศัยความสามารถทางภาษาของภาษาแรกเป็นฐาน เปรียบเสมือนกับการหมุนวงล้อ ซึ่งเป็นการอาศัยวงล้อของภาษาเดิมที่จะหมุนไปใหม่ในทิศทางใหม่ การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นเป็นการเรียนคำศัพท์ใหม่ที่ใช้บ่อยออกโนทัศน์เดิม ข้อเสนอสนับสนุนที่ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นเป็นไปโดยการสะสมเพิ่มพูนขึ้นทีละเล็กทีละน้อย เพราะการเรียนรู้ภาษาที่สองเปรียบเสมือนกับการเรียนรู้วิชาการอื่น ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงนามธรรม และจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีภาษา

แรกเป็นฐานเท่านั้น ดังนั้นนักวิจัยจึงยืนยันว่า ระยะวิกฤตต่อการเรียนภาษาใช้ได้และมีผลกระทบเฉพาะการเรียนภาษาแรกเท่านั้น

การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง

การวิจัยในครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาที่สอง นั่นคือ การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน และภาษาแม่ก็คือ ภาษาจีน

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2529, หน้า 101-102) ได้กล่าวว่า มีความเชื่อที่แพร่หลายอยู่หลายข้อที่เกิดจากการเปรียบเทียบการเรียนภาษาแม่ของเด็ก ๆ กับการเรียนภาษาที่สองเมื่อเขาโตขึ้น อย่างไรก็ตามก็มีความคิดเห็นเหล่านี้ได้มีผู้ชี้แจงคัดค้านด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบกันไม่ได้เพราะมีความแตกต่างกันทั้งเรื่อง อายุของผู้เรียน สภาพของผู้เรียน สถานการณ์ การเรียนทัศนคติต่อการเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ฯลฯ

อายุ การเรียนภาษาแรกนั้นเริ่มในตอนต้นของชีวิตในเวลาที่ยาวย่น้อยมาก ส่วนการเรียนภาษาที่สองมักเริ่มเมื่อโตแล้ว

สถานการณ์การเรียน เด็กเล็ก ๆ ยังไม่ไปโรงเรียน จึงเรียนภาษาแม่จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเรียนภาษาที่สองนั้น เด็กจะเรียนเมื่อโตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน

เวลา เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษา เพราะการเรียนภาษาย่อมค่อยเป็นค่อยไป เด็กอาจใช้เวลามากในการอยู่ใกล้ชิดกับผู้พูดภาษานั้นเพราะเป็นภาษาแม่ เช่น อยู่กับพ่อแม่, คนใช้, เพื่อนและใช้ภาษาพูดคุยกันจริง ๆ (Burling, 1959)

ทัศนคติ เด็กเรียนภาษาแม่ย่อมเรียนโดยมีทัศนคติที่ดี ยอมรับและใช้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนเด็กโตหรือผู้ที่เรียนภาษาที่สอง (ถ้าจะต้องเรียน) อาจมีความรู้สึกต้องฝึกต้องพยายามและอาจรู้สึกไม่ชอบเท่ากับเรียนภาษาแม่ Gardner และ Lambert (1972) ชี้ชัดว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาที่สอง

กลุ่มเพื่อน Labov (1966) พบว่ากลุ่มเพื่อนส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ดี จึงทำให้เด็กที่ย้ายเข้ามาอยู่ในแมนฮัตตันหลังอายุ 12 ปี สามารถพูดเหมือนผู้ที่เติบโตจากที่นั่น ขณะที่การเรียนภาษาที่สองของผู้ใหญ่ไม่พัฒนาเท่าที่ควรเพราะขาดแรงผลักดันจากกลุ่มเพื่อน

นอกจากนี้ Flynn (1984) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนภาษาที่สองจำเป็นต้องมีความรู้ของภาษาแรก มีกระบวนการเรียนการสอน มีหลักสูตรและมีรูปแบบการสอน จึงควรจะเน้นความเหมือนและความต่างระหว่างภาษาและภาษาที่สอง จึงจะมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สอง จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วยไม่มากนักน้อย ถึงแม้ผู้เรียนอาจจะไม่เคยสัมผัสประเทศของเขาก็ตาม ภาษาและวัฒนธรรมเป็นของคู่กันและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วัฒนธรรมประกอบไปด้วยประเพณี กฎเกณฑ์ทางสังคมของประเทศนั้น ๆ

โดยผิวเผิน ผู้เรียนดูเหมือนจะเรียนศัพท์ หลักไวยากรณ์ ฝึกการออกเสียง และสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นในการเรียนภาษาต่างประเทศ แต่ถ้ามองลึก ๆ แล้ว จุดมุ่งหมายของการเรียนที่สำคัญที่สุดได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าของภาษา มนุษย์ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และโครงสร้างของครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและกฎเกณฑ์ ประเพณีต่าง ๆ ทางสังคม ทุกคนมีแนวความคิดต่อความเป็นไปในโลกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตน

ถ้าผู้เรียนคิดจะสื่อสารกับเจ้าของภาษา ผู้เรียนก็ต้องจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของเขา ถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้ ก็จะไม่มีความเข้าใจถึงตัวภาษาได้เลย ในขณะที่พยายามจะเรียนรู้ วัฒนธรรมควบคู่ไปกับการเรียนภาษา มีเรื่องที่ต้องระวังอยู่ คือ การที่ไปเหมารวมว่า ทุกคนในประเทศนั้นจะมีนิสัยใจคอเหมือนกันหมด เช่น เรามักจะมองคนอังกฤษ ว่าเป็นคนสุภาพ มัธยัสถ์ และนิยมดื่มชาทุกบ่ายสี่โมง คนอิตาลีเป็นคนที่เจ้าอารมณ์และชอบไวไววาย นิยมดื่มไวน์แดงคู่กับสปาเก็ตตี้ ในขณะที่คนเยอรมันเป็นคนขยันเอาจริงเอาจัง เจ้าระเบียบ และชอบดื่มเบียร์ทุกคืน ส่วนคนเอเชีย มักจะถูกมองจากชาวตะวันตกว่า เป็นคนเงิบ ชอบเก็บเนื้อเก็บตัว ฉลาดแกมโกง และลึกลับ ส่วนคนอเมริกันก็จะถูกมองว่า เป็นชาติที่ร่ำรวย ไม่มีพิธีรีตองอะไร ชอบสวมยีนส์และรองเท้าผ้าใบ มีอสังหาริมทรัพย์ แต่มีความเป็นวัตถุนิยมมาก และชอบรับประทานแฮมเบอร์เกอร์ทุกวัน

ในความเป็นจริงแล้ว ไม่ใช่ทุกคนจะเป็นเช่นนั้น ดังนั้นควรระวังไม่ให้มีอคติเช่นนี้ ถ้าหากเกิดมีทัศนคติไม่ดีกับเจ้าของภาษาแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเรียนภาษานั้น ๆ ไม่ได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาที่สองให้ประสบผลสำเร็จนั้นควรจะต้องคิดว่าบุคคลเหล่านี้ควรค่าแก่การทำความรู้จัก มีอะไรใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ และเป็นคนที่มีความรู้เพื่อแบ่งปันให้กับเราได้ คนที่เรียนภาษาที่สองอย่างประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่มักจะพบว่า สามารถสื่อสารและเข้ากับเจ้าของภาษาได้ดี และควรจะ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” แม้ธรรมเนียมของเขาอาจจะแปลกไปจากเรา อาจจะดูขัด ๆ กับธรรมเนียมของเรา แต่ก็ควรหาทางปิดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมของเราให้ได้ มันอาจจะไม่่ง่ายนัก แต่หากเปิดใจให้กว้างสักนิด ก็จะพบว่ามนุษย์เราถึงต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ก็สามารถที่จะเป็นมิตรกันได้ การที่สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้ จะทำให้การเรียนภาษาเป็นไปได้อย่างราบรื่น ปราศจากอุปสรรคใด ๆ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

จากการเรียนการสอนภาษา การสื่อสารโดยการพูดและการเขียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งช่วยให้ผู้รับและผู้ส่งสารสามารถติดต่อกันได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

การพูด

ความหมายและความสำคัญของการพูด

นันทา ขุนภักดี (2528 , หน้า 1) ให้คำจำกัดความของการพูดไว้ว่า “การพูดเป็นการแสดงหรือถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และความต้องการของผู้พูดออกมา โดยอาศัยถ้อยคำ สำเนียง รวมทั้งกิริยาท่าทาง ทำให้ผู้ฟังได้ยินและเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด จนสามารถแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบให้ผู้พูดทราบ จนเป็นที่เข้าใจกันได้

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529 , หน้า 3) การพูด เป็นพฤติกรรมธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน โดยใช้เสียง รหัส หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น และความต้องการจากผู้พูดไปยังผู้ฟัง ให้ได้ผลตรงตามความมุ่งหมาย

สวนิต ยมาภัย และ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2533 , หน้า 1) ได้ให้คำจำกัดความของการพูดว่า การพูด คือ การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และความต้องการของผู้พูด ให้ผู้ฟังรับรู้และเกิดการตอบสนอง

กานดา แสงมณี (2544, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการพูด (Speech) คือ การติดต่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ด้วยการใช้สัญลักษณ์คือ เสียง ท่าทาง สีหน้า แววตา หรืออากัปกิริยาต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด และอารมณ์ไปยังผู้ฟังให้เป็นที่เข้าใจกัน

การพูดมีความสำคัญในการสื่อสารของคนในสังคมดังที่ กมล การกุศล (2529 , หน้า 3) ได้กล่าวว่า การพูดมีบทบาทมากในทุก ๆ สาขา เช่น การศาสนา ธุรกิจ นักพูดที่ดีนั้นย่อมสามารถนำตัวของเขาเองขึ้นสู่ตำแหน่งการงาน หรือ บรรลุผลสำเร็จต่าง ๆ ได้มากต่อมาก โดยที่ความรู้ความสามารถอย่างเฉียวหาเพียงพอแก่การที่จะชักจูงเขาขึ้นไปสู่ความสำเร็จนั้น ๆ ไม่

นอกจากนี้ (Paulston , 1983) ยังให้ความเห็นว่า การพูดสื่อสารมิได้เพียงปฏิสัมพันธ์ทางภาษาเท่านั้น ผู้พูดจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความหมายของภาษาทางด้านสังคมด้วย และ สวนิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2535) กล่าวว่า การพูดเป็นการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึกและความต้องการของผู้พูดให้ผู้ฟังรับรู้ และเกิดการตอบสนอง

สรุปได้ว่า การพูด หมายถึง การสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิด โดยการใช้ภาษาเสียงและอากัปกิริยาเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และความต้องการของผู้พูดไปยังผู้ฟังให้ได้ผลตรงตามความมุ่งหมาย และเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คน เป็นต้นไป การพูดจะมีประสิทธิภาพหรือประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้พูดจะต้องสามารถใช้สำเนียงและถ้อยคำที่มีความถูกต้องและสามารถใช้พฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูดให้สอดคล้องและเหมาะสมอีกด้วย

องค์ประกอบของการพูด

กานดา แสงมณี (2544:1, หน้า 7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพูด มี 4 ประการ คือ

1. ผู้พูด

ผู้พูดจะต้องมีความรู้ความคิดกว้างขวาง ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี รวมไปถึงรู้จักเลือกใช้ภาษา น้ำเสียง ท่าทาง การใช้สายตา การแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ นอกจากนี้ผู้พูดควรมีความจริงใจ รอบรู้ รู้จักการสังเกตปฏิกิริยาของผู้ฟังว่าพอใจหรือเบื่อหน่าย และมีความเชื่อมั่นสูงไม่หวาดหวั่นจนทำให้เสียบุคลิกภาพ

2. ผู้ฟัง

การพูดที่ดีจะสื่อความหมายได้ตรงตามจุดประสงค์ก็ต่อเมื่อผู้พูดรู้จักฟังได้ดี เพราะการพูดในเรื่องเดียวกัน อาจจะเหมาะกับผู้ฟังกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่เหมาะสมกับอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ ดังนั้นการวิเคราะห์ผู้ฟังจึงจำเป็น ควรวิเคราะห์โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

- วัย วัยต่างกันมีประสบการณ์และพื้นฐานที่ต่างกัน ย่อมมีความสนใจต่างกัน และขีดของความเข้าใจต่างกัน เช่น ถ้าผู้ฟังเป็นเด็ก ควรใช้ภาษาง่าย ๆ และให้ทันกับสมัยและวัยของเขา ให้เขาเกิดศรัทธาและยอมรับก่อน หากผู้ฟังเป็นคนชรา ควรพูดถึงเรื่องสุขภาพที่ดี เรื่องอดีตที่ประทับใจ เป็นต้น

- เพศ เรื่องเพศก็เป็นเรื่องสำคัญ ไม่ควรมองข้ามชายและหญิง เช่น ผู้หญิงชอบเรื่องการบ้านการเรือน การแต่งกาย การแต่งตัว เพศชายสนใจเรื่องกีฬา การงาน เป็นต้น ผู้พูดจึงต้องคำนึงถึงความสนใจของแต่ละเพศ

- ฐานะและระดับการศึกษา คนที่มีฐานะดีมักจะสนใจธุรกิจการสร้างฐานะของตน ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น คนที่ฐานะยากจนก็สนใจเรื่องความเป็นอยู่รอดเรื่องของปากท้อง คนมีระดับการศึกษาสูงก็อาจจะสนใจเรื่องที่มีเหตุมีผลทางวิชาการ ชวนให้ขบคิดเรื่องปรัชญาของชีวิต คนมีการศึกษาน้อยก็อาจสนใจความก้าวหน้าในการหาความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

3. โอกาส

ผู้พูดที่ดีจะต้องรู้ว่าพูดในโอกาสใด เพื่อจะได้เตรียมตัวเตรียมคำพูดให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ เช่น พูดอวยพรเจ้าบ่าวเจ้าสาวในงานแต่งงาน อวยพรปีใหม่ หรือบรรยายทางวิชาการ เป็นต้น

4. สาระ

สาระ คือ เนื้อหาที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังได้รับทราบและให้เข้าใจตามเจตนารมณ์ของผู้พูด โดยใช้ภาษาถ่ายทอดเป็นคำพูด ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจน ไม่วกวน สละสลวย ทำให้การส่งสารบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ

Walter H.Bartz (1979 p.18-22) ได้แยกองค์ประกอบของการพูดไว้ 5 ประการ คือ

1. ความคล่องแคล่ว (Fluency)
2. ความเข้าใจ (Comprehensibility)
3. ปริมาณของข้อมูลที่สื่อสารได้ (Amount of Communication)
4. คุณภาพของข้อความที่สามารถนำมาสื่อสาร (Quality of Communication)
5. ความหมายในการสื่อสาร (Effort to Communicate)

ประเภทของการพูด

สุริวงศ์ เกิดพันธ์ (2537 , หน้า 98 – 102) ได้แบ่งตามรูปแบบการพูดว่า

1. การพูดโดยไม่มีการเตรียมตัว
2. การพูดโดยการอ่านต้นฉบับที่เตรียมไว้
3. การพูดโดยการท่องจำเนื้อหา
4. การพูดโดยการจำโครงเรื่อง

วัชรภรณ์ สอนงคุณ (2534 , หน้า 13) ได้จำแนกการพูดตามโอกาส เป็น 2 ประเภท คือ

1. การพูดที่เป็นทางการ เป็นการพูดต่อสาธารณชน
2. การพูดที่ไม่เป็นทางการ เป็นการพูดในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น การพูดนั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภทอันได้แก่

1. การพูดโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้า
2. การพูดโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าหรือการพูดแบบฉับพลัน
3. การพูดแบบตอบคำถาม

ทั้งนี้ การพูดแบบจับพจน์และการพูดแบบตอบคำถามนั้น นอกจากอาศัยทักษะทั่วไปของการพูดแล้ว ยังต้องการความไหวพริบของผู้พูดด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และได้มาจากการฝึกฝน

สมจิต ชีวปรีชา (2535 , หน้า 35 – 37) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการพูดเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การพูดเพื่อให้ความรู้
2. การพูดเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ
3. การพูดเพื่อจรรโลงใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพูดสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ รูปแบบของการพูด โอกาส วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการพูด และลักษณะการพูด นอกจากนี้ ผู้พูดควรรู้ถึงปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความสนใจในการพูดด้วย ได้แก่ เนื้อหาสาระที่จะพูด บุคลิกภาพของผู้พูด ศิลปะในการถ่ายทอด และการเริ่มต้น การพูดตลอดจนถึงการจบเรื่องที่จะพูด

การสอนทักษะการพูด

ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะการพูดสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ดังที่ สมพร มั่นตะสูตร (2526 , หน้า 129) ได้เสนอหลักสำคัญบางประการ ในวิธีสอนเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการพูดแก่นักเรียนพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ทำให้นักเรียนเชื่อมั่นว่า การฝึกพูดและการทดสอบการพูดของนักเรียนนั้น มิใช่การแข่งขันระหว่างเพื่อนที่มีพรสวรรค์ในการพูดแตกต่างกัน แต่เป็นการแข่งขันกับตัวเอง เมื่อเริ่มต้นฝึกพูด ครูจดข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนไว้ และชี้แจงให้ทราบทุกครั้งในการพูดครั้งต่อไป ให้นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องเดิมให้หมดสิ้น และพยายามฝึกเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อที่ว่าแต่ละคนมีพัฒนาการทางการพูดมากขึ้นเพียงใด

2. ให้เริ่มต้นพูดในสิ่งที่นักเรียนรู้และสนใจ เป็นเรื่องรอบตัวและเรื่องของตนเอง

3. ค่อยเสริมทักษะด้วยการให้พูดเรื่องที่ยากขึ้น ยาวขึ้น

4. ให้สังเกตการพูดของผู้อื่นทั้งในด้านการใช้คำ การเรียงลำดับคำ การแสดงบุคลิกท่าทางประกอบการพูด

5. ให้รวบรวมคำพูดคม ๆ จากนักพูดที่มีชื่อเสียงแล้ว ลองมาพูดเป็นเรื่องราวที่ต้องใช้ถ้อยคำเหล่านั้นอยู่ด้วย

6. หลีกเลี่ยงการกำหนดหัวข้อให้นักเรียนพูด แต่คอยชี้แนะวิธีการที่เหมาะสม

7.การฝึกทักษะควรทำเป็นกลุ่มก่อนรายบุคคล เพราะในการพูดรายกลุ่มนั้น นักเรียนที่ไม่ชำนาญการพูดจะเป็นผู้ฟังที่ดีในระยะเริ่มแรก และจะค่อยเห็นว่ามีใช้เป็นเรื่องยากนักที่จะพูดด้วยตนเอง

8.ส่งเสริมการพูดในที่ชุมนุมชนทุกโอกาส

9.จัดกิจกรรมการพูดในสถานการณ์จริง ในห้องเรียนเสมอ เช่น การโต้ว่าที่ การอภิปราย การประชุม การปาฐกถา การบรรยาย ฯลฯ

นอกจากนี้ นันทา ขุนภักดี (2528 , หน้า 322 – 323) ได้กล่าวถึงกิจกรรมในการฝึกทักษะการพูด สรุปได้ว่า กิจกรรมในการฝึกทักษะการพูดนั้น สามารถจัดได้หลาย ๆ กิจกรรม ทั้งนี้ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการพูดด้วย เช่น การพูดเพื่อความบันเทิง เพื่อเสนอสาร หรือเพื่อโน้มน้าวใจ การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดนั้นอาจจัดได้ ดังนี้

1. ฝึกสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. ฝึกตอบคำถามง่าย ๆ สั้น ๆ รายบุคคล
3. ฝึกเรียงความปากเปล่าและเล่าเรื่อง
4. ฝึกการกล่าวแนะนำบุคคล
5. ฝึกตีความสำนวน โวหาร หรือข้อความจากวรรณคดี
6. วิจารณ์การพูดของเพื่อนเพื่อแก้ไขและวางแผนการพูด
7. แบ่งกลุ่มนักเรียนฝึกอภิปรายและโต้ว่าที่
8. ฝึกเป็นโฆษกวิทยุ หรือพิธีกร
9. ฝึกการแสดงบทบาท การพูดในการแสดงละคร
10. ประกวดสุนทรพจน์
11. ฝึกวิจารณ์บทความ ข่าว เหตุการณ์ต่าง ๆ
12. ฝึกการสัมภาษณ์
13. ฝึกการพูดในโอกาสต่าง ๆ เช่น ประกาศ กล่าวปราศรัย กล่าวอวยพร กล่าวต้อนรับ

ดังนั้นการสอนทักษะการพูดจึงจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมในการสร้างบรรยากาศในการฝึกฝนให้มีทักษะการพูดที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าภาษาใด ๆ ในโลก ถ้ามีการฝึกฝนให้เกิดความคล่องความชำนาญอยู่เสมอ ก็จะสามารถใช้ภาษาพูดสื่อสารได้เป็นอย่างดี

การเขียน

ความหมายและความสำคัญของการเขียน

การเขียนเป็นศิลปะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ จากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน มีนักการศึกษาที่ให้ความหมายของการเขียนดังนี้คือ

สุจิต เพียรชอบ และสาขใจ อินทร์พรหม (2538 หน้า 134) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน คือ การเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นความสั้น ๆ ทำนองคำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของมันเอง ทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2529, หน้า 95) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตนออกมาเป็นตัวอักษรเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรับรู้ ความเข้าใจ การเขียนเป็นผลรวมของการฟัง การพูด การอ่าน และการคิด ดังนั้นทักษะการเขียนจึงเป็นทักษะที่ยู่ยากซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น ๆ

ศิริพร ลิ้มตระกูล (2534, หน้า 18) กล่าวว่า การเขียน คือกระบวนการแห่งความคิดในการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ ในการเขียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ ไวยากรณ์ หรือ โครงสร้างภาษา ทักษะการเขียนเป็นทักษะในการสื่อความหมาย เช่นเดียวกับการพูด แต่การเขียนอาศัยตัวหนังสือ หรือสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายแทนเสียงพูด เราสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และความคิดต่าง ๆ ผ่านนำมาเขียนได้อย่างถูกต้อง

สายพิน สมุทรทัย (2536, หน้า 32) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การเขียนเป็นผลรวมของการฟัง การพูด การอ่านและการคิด การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ เจตคติ ของผู้เรียนออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ การเขียน ที่ดีย่อมจะต้องประกอบด้วย ความสามารถในการสร้างประโยค และความสามารถในการเรียบเรียง ประโยคให้เป็นข้อความที่มีความหมายต่อเนื่องกันไปตลอด

Harris (1969, p.68 - 69) กล่าวว่า การเขียน คือ ความสามารถในการรวมเอาทักษะหลาย ๆ อย่างทางภาษาเข้าด้วยกัน ดังนั้นการเขียนจึงต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ เนื้อหาสาระ รูปแบบ การเขียน การใช้ภาษาตามหลักไวยากรณ์ ศึกษาการเขียน และมีกลไกในการเขียน

Gere (1985 p.4-13) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน คือการสื่อสารโดยเป็นการสื่อความรู้ข้อมูลจากผู้ส่งสาร (ผู้เขียน) ไปยังผู้รับสาร (ผู้อ่าน) และการเขียนคือ การแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (Self - express) ของผู้เขียน นอกจากนี้การเขียนยังหมายถึง สิ่งเป็นสาธารณะ กล่าวคือ ทุก ๆ คนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการเป็นส่วนหนึ่งของการเขียน และการเขียนเป็นสิ่งที่จะต้องอาศัยกฎเกณฑ์ รวมทั้งเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้

สรุปได้ว่า การเขียน เป็นทักษะที่มีความสลับซับซ้อนกว่าทักษะการใช้ภาษาทักษะอื่น ๆ เป็นการผสมผสานทักษะฟัง อ่าน พูด และคิดเอาไว้ด้วยกัน โดยอาศัยตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายแทนเสียงพูด เพื่อถ่ายทอดความรู้ อารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ ข่าวสารและจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน อีกทั้งยังมีความสำคัญมากในการแสดงความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ และเป็นทักษะที่ส่งสารเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว ความคิดเห็น และความประสงค์ของผู้เขียน ดังที่ นพดล จันทรพิชญ์ (2539 , หน้า 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน สรุปได้ดังนี้คือ

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ และสติปัญญาของมนุษย์
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์
5. การเขียนสามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น การเล่าเรียน เป็นต้น

ประเภทของการเขียน

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2540 , หน้า 189) ตามวัตถุประสงค์การเขียนแบ่งได้เป็น 7 ประเภทด้วยกัน อันได้แก่

- 1.การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้วมาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน
- 2.การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อชี้แจง อธิบาย
- 3.การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนเพื่อวิเคราะห์ วิวิจารณ์แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 4.การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามและเกิดจินตนาการเห็นภาพตามผู้เขียนต้องการ

1. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. การเขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสี เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. การเขียนเพื่อกิจธุระ การเขียนชนิดนี้จะมีรูปแบบการเขียนและลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภทของงานเขียน

ส่วน ศักดา ปิ่นแห่งเพชร และคณะ (2529 , หน้า 126) ได้แบ่งประเภทของการเขียนตามความมุ่งหมายในการเขียน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การเขียนเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ เป็นการเขียนเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ใช้ในการเขียนชีวประวัติ การเขียนข่าว การเขียนสารคดี การเขียนแบบ ที่ผู้เขียนต้องเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ และให้ข้อมูลถูกต้องตามความจริง

การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อบอกวิธีทำสิ่งหนึ่ง ชี้แจง ตอบปัญหา ผู้เขียนต้องลำดับขั้นตอนของเรื่องอย่างดี และใช้ภาษาที่รัดกุม ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย

การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งอาจจะมีข้อคิด คติ หรือแนวคิดที่น่าสนใจแทรกอยู่ด้วย

การเขียนเพื่อโฆษณา คือ การเขียนจูงใจ เชิญชวนให้ผู้อ่านสนใจสิ่งที่เขียนแนะนำ เช่น การเขียนคำโฆษณา คำขวัญ คำที่ใช้ควรรู้ มีการเล่นลีลาของคำ เพื่อให้ผู้อ่านติดใจ

การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ คือ การถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นภาพตามผู้เขียน ต้องใช้คำประณีต มีความหมายแฝง เช่น การเขียนเรื่องสั้น นวนิยาย ฯลฯ

การสอนทักษะการเขียน

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 , หน้า 79) ได้เสนอการสอนเขียนโดยทั่ว ๆ ไป สรุปได้ดังนี้

1. การคัดลอกข้อความ และการสะกดคำ ได้แก่ การคัดลายมือ การสะกดคำยาก
2. การเขียนเรียบเรียงข้อความ ได้แก่ เรียงความ ย่อความ เขียนรายงาน บันทึก เหตุการณ์ บันทึกประชุม เขียนอธิบาย เขียนแสดงความรู้สึก การใช้ถ้อยคำประพันธ์

3. การเขียนเพื่อติดต่อสื่อสาร ได้แก่ บันทึกหนังสือราชการ จดหมายส่วนตัว จดหมายธุรกิจ จดหมายราชการ

4. การเขียนในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ บัตรอวยพร บัตรเชิญ ประกาศโฆษณา คำสั่ง

5. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ คำขวัญ บทความ พรรณนาความร้อยแก้วสั้น ๆ แต่งคำประพันธ์ เพลง เรื่องสั้น นวนิยาย

ส่วนสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2523 , หน้า 117 – 119) ก็ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนทักษะการเขียนสรุปได้ดังนี้

1. ก่อนจะสอน ครูควรทดสอบความพร้อมในการเขียนของนักเรียน เพื่อวัดความสามารถในการสะกดคำ ความสามารถในการใช้คำ การผูกประโยค การเรียบเรียงข้อความเข้าด้วยกัน
2. ปลุกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเขียน
3. ในการสอนเขียนแต่ละครั้ง ครูควรให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ในการเขียน พร้อมทั้งทราบประโยชน์ของการฝึกทักษะนั้น ๆ ด้วย และถ้าเป็นไปได้ครูควรให้นักเรียนร่วมตั้งวัตถุประสงค์ในการเขียนด้วย
4. ในการสอนทักษะการเขียน ไม่ควรกำหนดหัวข้อเรื่องให้ตายตัว และควรสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
5. การสอนทักษะการเขียน ไม่ควรแยกออกมาจากทักษะอื่น ๆ แต่ควรสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
6. ครูควรใช้กลวิธีูงใจ และเสริมกำลังใจหลายรูปแบบ และทำเป็นระยะสั้น ๆ ตลอดเวลาที่ทำการสอน เพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อน
7. ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดกิจกรรมและมอบหมายงาน
8. ในการสอนทักษะการเขียน ครูควรพลิกแพลงวิธีการสอนหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าสนใจ
9. ครูควรจัดกิจกรรมการสอนหลาย ๆ ประเภท และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมนั้น ๆ
10. ในการสอนทักษะการเขียนให้ได้ผลดี ครูควรใช้สื่อประกอบการสอน เพื่อดึงความสนใจของนักเรียน
11. ในการสอนทักษะการเขียน ครูควรวางแผนการสอนแต่ละครั้งอย่างละเอียด
12. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักเกณฑ์การเขียนประเภทต่าง ๆ ด้วย เพื่อฝึกให้นักเรียนเขียน โดยมีหลักเกณฑ์

13.เมื่อนักเรียนประสบปัญหาในการเขียน เช่น ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนได้ ครูควรช่วยสร้างสถานการณ์ และจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

14.เมื่อนักเรียนเขียนงานส่งครูแล้ว ครูควรตรวจงานให้เสร็จแล้วคืนให้นักเรียน และเขียนคำติชม ให้ชัดเจน

15.ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสร้างเกณฑ์ประเมินผล การเขียนด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องของการเรียนการสอนภาษาไทย มีนักวิจัยหรือแม้กระทั่งนักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนในประเทศไทยหลายท่านสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า และวิจัยซึ่งได้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับภาษา หรือการเรียนรู้ภาษา ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

รุ่งอรุณ ทิมขุนเหียร (2526) ได้ศึกษาถึงลักษณะความผิดพลาดและความบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลี แผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอันกุกภาษาต่างประเทศ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลี แผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอันกุกภาษาต่างประเทศนั้นมีทั้งข้อผิดพลาดในการใช้คำ ส่วนข้อบกพร่องที่พบคือทางด้านการใช้ภาษาไม่สละสลวย

เร็น อีสง (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาคแสดงในประโยคความเดียวของภาษาจีนและภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ภาคแสดงของภาษาจีนและภาษาไทยมีส่วนประกอบที่เหมือนหรือคล้ายกันอยู่ไม่น้อย แต่คำขยายในภาษาจีนจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหน้า ส่วนในภาษาไทยจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหน้า

จอกบก แซ (2543) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีแผนกภาษาไทยชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยปูซานภาษาและกิจการต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาไทย แล้วนำไปทดสอบกับนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และความสามารถในการใช้ภาษาไทยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการเขียน การอ่าน การพูด และการฟังตามลำดับ

ชูเคียง แบ (2538) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบหน่วยเสียงภาษาไทย กับภาษาเกาหลี เพื่อการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แก่ผู้เรียนที่เป็นคนเกาหลี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนคนเกาหลี และเป็นส่วนพื้นฐาน หลักการเรียนภาษาไทยวิชาอ่านออกเสียง สำหรับผู้เรียนชาวเกาหลีต่อไป และผลการวิจัยสรุปว่า ภาษาเกาหลีมีอิทธิพลในการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาในเรื่องของความแตกต่างของหน่วยเสียง พยัญชนะ และสระ

พัชรินทร์ ทวีพัฒนานนท์ (2536) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ ภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พูดภาษาเขมรกับนักเรียนที่พูดภาษาไทยใน นครบรีว จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทั้ง 4 ทักษะ ผลการวิจัยพบ ว่า นักเรียนที่พูดภาษาเขมรในนครบรีวมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และรวมสี่ทักษะ ต่ำกว่านักเรียนที่พูดภาษาไทยในนครบรีว

หวั่ง เฟิง (2543) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอก ภาษาไทยชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง จำนวน 17 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบ ความสามารถในการใช้ภาษาไทย แล้วนำไปทดสอบกับนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก และความสามารถ ในการใช้ภาษาไทยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการพูด การเขียน การฟัง และการอ่านตามลำดับ

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาที่สองรวมทั้งอิทธิพลของภาษาแรกที่กำลังถ่ายทอดมาซึ่งภาษาที่สองอีกด้วย นับได้ว่าเป็นข้อมูลทางการวิจัยที่สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาที่สองได้เป็น อย่างดี

งานวิจัยต่างประเทศ

Paul Joseph Willcott (1973) ได้วิเคราะห์ข้อบกพร่องในการเขียนภาษาอังกฤษของ นักเรียนที่พูดภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่ได้ให้ข้อคิดว่า การวิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็น ความจำเป็นอันดับแรกที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ Willcott ได้นำผลจากการวิเคราะห์ของ ตนไปเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษา พบว่า ข้อบกพร่องบางอย่างที่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาคาดว่าจะเกิดในการเขียนของนักเรียนกลับไม่ปรากฏใน ผลการวิเคราะห์ของ Willcott จึงสรุปได้ว่า ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจริงเป็นแหล่งสำคัญที่จะให้ข้อมูล

ในกระบวนการเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนภาษาที่สองจึงควรได้วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน

Barry Phillip Taylor (1975) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยให้นักเรียนที่พูดภาษาสเปนเป็นภาษาแม่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง แปลประโยคภาษาสเปนที่ได้ยิน 80 ประโยคเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาลักษณะการถ่ายโยงจากภาษาแม่และการสรุปกฎเกณฑ์ต่างๆ ของโครงสร้างภาษาของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ในการพูดภาษาที่สองนั้นเด็กจะอาศัยโครงสร้างของภาษาแม่น้อยลงเมื่อความสามารถในภาษาที่สองเพิ่มขึ้น

Robert L. Politzer and Arnulfo G. Ramirez (1973) ได้ศึกษาการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนเม็กซิกัน โดยให้นักเรียนดูภาพยนตร์เงียบแล้วเล่าเรื่องที่ตนได้ดู ผู้วิจัยบันทึกคำพูดในเรื่องบันทึกเสียง พบว่า สิ่งที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดข้อบกพร่องในการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ ข้อบกพร่องที่เกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ คือ ภาษาเม็กซิกัน ข้อบกพร่องที่เกิดจากตัวภาษาอังกฤษเอง ข้อบกพร่องที่เกิดจากการได้พบเห็นภาษาอังกฤษที่ไม่มีมาตรฐาน

Veronica Gonzalez Mena Lococo (1976) ได้วิเคราะห์ข้อบกพร่องในการเรียนภาษาสเปนและเยอรมันของผู้พูดที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ โดยวิเคราะห์จากเรียงความที่ให้เขียนแล้วหาเหตุผลของข้อบกพร่องพบว่า ลักษณะข้อบกพร่องนั้นเกิดจากสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ เกิดจากการแทรกแซงของภาษาแม่ เกิดจากภาษาที่กำลังเรียน และจากกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน

เช่นเดียวกันกับนักวิจัยในต่างประเทศก็มีความสนใจในการศึกษาภาษาที่สองรวมทั้งอิทธิพลของภาษาแรกที่มีผลมาจากการเรียนการสอนภาษาที่สองในประเทศต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพต่อไป